

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.503.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravišstvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

„Zveličar, ki je Kristus Gospod!“

(Luka 2, 11.)

Dne 10. avgusta l. 70. po Kristusu je ob zavzetju jeruzalemskega mesta neki rimski vojak kljub prepovedi cesarja Tita vrgel gorečo bakljo v jeruzalemski tempelj, ki je v celoti postal plen plamenov. S tem se je svetišče pravega Boga v starem svetu zrušilo v prah in pepel. Osem mesecev prej, 9. decembra l. 69., je največje svetišče v glavnem mestu poganskega sveta, tempelj vrhovnega rimskega boga Jupitra na rimskem kapitolju, postalo žrtev požara, zanetega od rimske roke. Rimski zgodovinar Tacitus imenuje ta dogodek najžalostnejši in naj-sramotnejši izmed vseh, ki so zadeli rimsko državo, odkar je bil Rim ustanovljen. Toda plameni ki so vzplamteli v Rimu in Jeruzalemu, so bili kakor jutranja zarja nove, prave vere, ki je zablestela na duhovnem obzorju človeštva in ki se ji je moralo umakniti judovsko versivo in pogansko malikovalstvo. Glasniki te vere so že nastopili svoj pohod po grškem in rimskem kulturnem svetu ter prodrli do njegovega središča, do Rima. On, ki vlada svet in njegovo usodo, je odprl nov oddelek v zgodovini sveta. Ni to bil rimski cesar Augustus, ki je takrat vodil usodo ogromne rimske države in ki si je domišljal, da bo začelo človeštvo z njim novo štetje časa. Začelo se je novo štetje, toda ne z Avgustovim rojstvom, marveč z rojstvom Onega, ki ga je sam angel Gospodov sporočil pastirjem na betlehemske poljanah: »Oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo: Rodil se vam je danes v mestu Davidovem Zveličar, ki je Kristus Gospod« (Luka 2, 10, 11).

Kristus Gospod je največja in najsvetejša osebnost zgodovine. Premagal je svet ter ustanovil na njem kraljestvo, ki ne pozna ne zemljepisnih ne narodnostnih mej. Kolika razlika med osvajanjem sveta, ki ga je izvršilo betlehemske Dete, ter med delom in uspehi velikih osvajačev: od perzijskega kralja Kira do macedonskega kralja Aleksandra Velikega in do francoskega cesarja Napoleona Velikega! Njihovi imperiji (države) so že začeli razpadati, predno so ti vojskovodje in državniki zatisnili svoje oči, po smrti njihovi pa so vsi razpadli. Kristusovo kraljestvo pa se je začelo po svetu širiti, ko je On kot človek zapustil zemljo. Dela in imena onih velikih osvajačev je zabeležila zgodovina, ni pa danes nikogar, ki bi se za nje potegoval, boril in živel.

Drugače pa je z Zveličarjem. On živi kot kralj v svojem kraljestvu, živi v dušah ljudi, živi kot gonilna sila, ki giblje in ogreva morje zgodovinskega življenja. Njegovo kraljestvo je bilo ustanovljeno na svetu s sredstvi, ki se jim je poganstvo smejalo, v težki borbi si je osvojilo svet in v težki borbi je ostalo na svetu ter razširja svoje

meje. Vzdržujejo ga tiste tajne duhovne sile, ki so zagotetka za tistega, ki nima vere v Zveličarja kot Sina božjega. Njegov križ je prišel na stolpe prestolnih in podeželskih cerkva, na grobove umrlih in na pozornico življenja, v svetišče krščanske družine in v tiho redovniško celico, v krone vladarjev in v tresočo roko bolnih in umirajočih. Njegov duh, ki je ohranjen v knjigah sv. pisma, je zavladal svetu ter je človeštvu ustvaril pravo, osrečujočo kulturo. Njegova ljubezen prošinja človeška srca ter jih vnema za ljubezen do bližnjega v dejanjih in za človeka dostojno kreposti. Brez njega bi bila zemlja že davno postala pustinja, kjer bi zamrlo socialno življenje in delovanje.

Kristus je središče sveta. On je temeljni kamen vsake socialne zgradbe med ljudmi in narodi. Brez tega temeljnega kamna ni nobene trajne človeka in človeštvo osrečujoče zgradbe. Kdor hoče zidati brez tega temelja, ta zida na pesek ter v človeško nesrečo. Gorje njemu, ki mu je Zveličar mesto temeljni kamen — kamen spotike. To je brezbožnemu boljševizmu. Odklonil je Zveličarja sveta ter hoče graditi srečo naroda na človeka kot podlago, in to na človeka, ki je samo materija, samo telo brez duše, brez večnosti. Brez Zveličarja ni sreče, kjer se On izžene, tam se naseli gorje. Naselilo se je že med ubogim ruskim narodom ter bo narastlo med njim kot morje gorja, dokler ne bo nad njim strela nasilnost brezbožnih boljševiških voditeljev ter bo tudi v Rusiji se svobodno razlegel glas betlehemskega angela, oznanjajočega veliko veselje tudi ruskemu ljudstvu.

Za slovensko ljudstvo je Zveličarjevo rojstvo veliko veselje. So tudi v našem narodu, ne sicer med preprostimi kmetiskim in delavskim ljudstvom, marveč med takozvanim razumništvom ljudje, ki menijo, da za nje Kristus Gospod ni Zveličar. Ravno v času, ko se pripravljamo na proslavo praznika Gospodovega rojstva, so se med ljudstvom širile knjige, ki so namenjene pred vsem delavstvu in njegovi mladini. Te knjige so prošnjene s socialistično miselnostjo, z materializmom in brezbožnostnim duhom, ter so sirovo in umazano norčevanje iz krščanskega versiva, ki so ga zmogli dozdej samo boljševiki! Naše ljudstvo zavrača te knjige z ogorčenostjo. Kristus Gospod je Zveličar za naš narod! Njegov duh naj vlada nad nami, njegova ljubezen naj nas pedžiga! S tem sklepom in s to obljubo se bo naše ljudstvo o božičnih praznikih zbiralo pred jaslami božjega Deteta, pozdravljajoč ga z ljudsko cerkveno pesmijo:

»Bodi češčeno, Dete preblago,
samo ljubezen do nas te rodila«

V NAŠI DRŽAVI.

Naknadni krediti. Dne 14. decembra je izročil finančni minister skupščini nujni zakonski predlog o naknadnih in izrednih kreditih k proračunu 1932-33. Minister zahteva naknadne kredite v skupni višini 147.123.678 Din. Od tega skupnega kredita odpade za pokojnine in draginjske doklade upokojencev, vključno gledališke igralce, 51 in pol milijona. Nadaljnji krediti so razdeljeni na posamezna ministrstva. Omenjeni naknadni krediti bodo med drugimi povišicami kriti tudi s povišanjem naslednjih taks: Taksna oprostitvev pri dedščinah v prvem kolenu sorodstva, ki velja dosedaj za dedščine v vrednosti do 150.000 Din, se zniža na vrednost 50.000 Din. Za vse pismene ali protokolarne opozoritve, vloge in prošnje na oblastva, razen onih, ki so obremenjene s posebno večjo takso, se poviša taksa od 5 na 7.50 Din. Isto velja tudi za vse vrste prošenj po zakonu o taksah ali po pristojbinskih zakonih v administrativnih in sodnih poslih. Za vse priloge prošnjam, vlogam, tožbam in pritožbam se poviša taksa od 2 na 4 D. Taksa za vsa izpričevala in potrdila, ki jih izdajajo privatne osebe ali oblastva zasebnim osebam o njih osebnih lastnostih, razmerah, sposobnosti itd., se poviša od 20 na 25 Din. Za izdajo uverenj itd. se poviša taksa od 20 na 25 Din. Za pritožbe zoper odločbe nižjega administrativnega državnega ali avtonomnega oblastva, namenjene višjemu oblastvu, se poviša taksa od 20 na 25 Din. Taksa za prošnje in dovolitev tombole ali srečolova se poviša od 25 na 50 Din. Za prošnjo, katero se zahteva izvršitev sodbe ali odločbe, se poviša taksa od 5 na 7.50 Din. Za pritožbo zoper razsodbo ali odločbo oblastva glede kazenskih prestopkov po tarifni postavki 33, se poviša taksa od 20 na 25 Din. Za pritožbe zoper obsodbe zaradi prestopkov po tarifni postavki 86 se poviša taksa od 20 na 25 Din. Za odloke obrtnih, porznih in sličnih razsodišč se računa taksa v višini 1 odstotka vrednosti spornega predmeta, v kolikor ni predvidena večja taksa. Ta taksa se mora plačati v naprej in se v primeru poravnave ne vrne.

Ali je to ista mera za vse? Zakonski načrt o občinah predvideva nove občine z najmanj 2000 prebivalcev. Mi smo o tej stvari v našem listu že večkrat izrazili svoje mnenje in ni treba, da bi ga ponavljali. Ako pa pride v resnici do preureditve občin po tem načelu, ponavljamo svojo že opetovano izjavljeno načelo: enako postopanje z vsemi občinami. Ako se morejo kmetijske občine dati združiti z drugimi kmetijskimi občinami v velike občine, je potrebno, da se tudi male mestne in trške občine, ki nimajo 2000 prebivalcev, združijo z okoliškimi občinami. So pa nekateri poslanci dravske banovine, ki so v narodni skupščini v Beogradu v razpravi o novem občinskem zakonu zahtevali, da zakonska določba o 2000 prebi-

valcev kot zahtevanem najmanjšem številu ne velja za male mestne in trške občine. To je čudno stališče, ki ga kmetje ne razumejo ter ga tudi ne bodo mogli razumeti! Ako velja določba o 2000 prebivalcev za kmetijske občine, ki leže povečini v precejšnji razdalji ena od druge, zakaj ne bi veljala za trške ali malomestne občine, ki naravnost mejijo na okoliške kmetijske občine. Enaka mera za vse!

V DRUGIH DRŽAVAH.

Sestanek ministrov Male antante v Beogradu se je vršil de 18. in 19. dec.

Ostavka francoske vlade. Francoska Herriotova vlada je odstopila 14. dec. radi nezaupnice v vprašanju izplačila dne 15. dec. zapadlega obroka Zedinjenim državam s 402 proti 187 glasovom. Takoj po nezaupnici je podal ministrski predsednik Herriot ostavko celokupne vlade, katero je sprejel predsednik republike Lebrun. Predsednik republike Lebrun je dne 15. dec. ponudil sestavo novega kabineta dosedanjemu notranjemu ministru Chautempsu, ki je ponudbo sprejel s pridržkom, da bo Herriot pripravljen ostati nadalje v ministrstvu kot zunanji minister. Herriot je namreč odklonil prošnjo svojega prijatelja, da bi vstopil v kabinet kot zunanji minister. Nato je Chautemps takoj vrnil predsedniku Lebrunu nalog za sestavo kabineta. Na nujne prošnje Lebruna pa je potem izjavil, da je pripravljen nadaljevati poskuse za sestavo kabineta. Vztraja pa pri tem, da bo sestavil samo vlado s Herriotom kot zunanjim ministrom. Po brezuspešnih razgovorih s Herriotom je Chautemps vrnil mandat dne 16. decembra.

Novo francosko vlado je sestavil bivši vojni minister Paul Benicour.

Angleška je plačala za decembarski rok Ameriki 95 milijonov dolarjev.

Novi predsednik Švice. Za predsednika švicarske zvezne republike za leto 1933 je izvoljen zvezni svet. Schultess. Podpredsednik bo zvezni svetnik Pilet.

Državni proračun češkoslovaške države. Dne 14. dec. je vlada predložila poslanski zbornici proračun za l. 1933. V primeri s proračunom za leto 1932 je novi proračun znižan za 686 milijonov Kč. Prihranek so dosegli z znižanjem proračunov pri vseh ministrstvih. 195 milijonov so črtali v proračunu ministrstva za delo, 161 v proračunu finančnega ministrstva, 56 pa v proračunu ministrstva za vojsko. Od predvidenih dohodkov v skupnem znesku 9634 milijonov odpade 1452 milijonov na dohodke državnih podjetij, 7182 milijonov pa na davke, carine in takse. Po proračunu bo znašala dohodnina v prihodnji poslovni dobi 819 napram 1200 milijonom v tekoči poslovni dobi.

Veliko priznanje Nemčiji. Pet velesil je priznalo v Ženevi Nemčiji enakopravnost glede oboroževanja, nakar se je Nemčija zopet vrnila k sodelovanju pri razorožitveni konferenci v Ženevi, koje glavni odbor je bil 14. dec. odgođen do 31. jan. 1933.

Katoliške šole v Belgiji. Volilni boj, ki se je vršil meseca novembra v Belgiji, je veljal predvsem šolskemu vprašanju. Belgijskim socialistom so zasebne katoliške šole že dolgo trn v peti. Najiskrenejša njihova želja je, da bi te šole sploh prenehale. Da bi se to zgodilo, so zahtevali socialisti ter tudi sedaj zahtevajo, naj se ukine državna podpora tem šolam. S socialisti kajpada soglašajo v tem vprašanju tudi belgijski liberalci. To je bila skupna svobodomiselna fronta, ki je v volilnem boju napadala zasebne katoliške šole. Katoličane je ta skupnost nasprotnikov katoliške šole tudi strnila v skupno fronto. Katoliški Valonci in katoliški Flamci so pozabili na stare narodnostne spore ter se združili, da obranijo katoliške šole, ki jih obiskuje nad 650.000 učencev. Združili so se ter zmagali.

Španski svobodomisleci in zvonovi. Španski framasoni in socialisti bi kajpada najraje videli vse španske cerkve zaprte ali spremenjene v kine, muzeje in zabavišča. Dosedaj še tega niso mogli v celoti doseči. Zato pa hočejo Cerkev popolnoma usužnjiti državni oblasti, to se pravi, svoji framasonsko-socialistični oblasti. Cerkev se brez njihovega dovoljenja ne bi smela ganiti. Kako daleč gre njihovo komandiranje nad Cerkvijo, se vidi iz tega, da celo zakučujejo, ali, koliko in pod katerimi pogoji smejo zvoniti cerkveni zvonovi. V mestu Henares je občinski svet izdal ukaz, da se po katoliških cerkvah sploh ne sme zvoniti ne po noči in ne po dnevi, ker to moti mir prebivalstva. Slabi so živci španskih framasonov in socialistov, da ne prenašajo zvonjenja! Mestno prebivalstvo pa je izjavilo, da ima dobre živce ter da gramofoni in radio-aparati delajo veliko večji špek-takel ko zvonovi, ter zahtevalo od občinskega sveta, da prekliče svojo prepoved. Občinski svet je to res storil in dovolil, da se sme zvoniti vsaj po župnih cerkvah. Občinski svet v mestu Seviji je uvedel na zvonjenje davek. Ako se zvon pri pogrebu I. razreda, je treba plačati 100 pezet davka, pri II. razredu 50, pri III. 25 in pri IV. razredu 10 pezet. Tudi na zvonjenje jutraj, popoldne in zvečer ter o priliki sv. maše je predpisan davek. Takšen davek so vpe-ljali tudi v Eskorialu. Tako terorizirajo framasoni in socialisti katoliško špansko ljudstvo, ki ima veliko večino, pa je proti svobodomiselnim nasilnikom brez moči. Ko se bo to ljudstvo zavedlo svoje moči, bodo pa zvonovi svobodomiselnim nasilnikom zazvonili v slovo in sicer — brez davka.

Novomašnik delil kot deček sv. obhajilo. V letošnji jeseni je bila v Torcegnu v Val Brenta v severni Italiji nova maša. Zanimivo je to, da je novomašnik Almiro Faccenda kot deček delil v novembru leta 1915 sv. obhajilo. Bilo je v svetovni vojni. V vasi Torcegnu so prebivalci: večinoma žene, starci in otroci, živeli v večnem strahu. Bližina fronte je povzročila vse mogoče te-

žave in grozote v tej vasi. Avstrijsko vojaško poveljstvo je dalo zapreti (internirati) župnika. Tudi kaplana je čakala ista usoda. Hotel pa je, da bi v slučaju njegove odstranitve nekdo delil ljudem vsaj sv. obhajilo. V ta namen je naučil sedemletnega dečka Almira Faccenda, kako postopati s sv. hostijo. Vojaško poveljstvo je odstranilo naposled tudi domačega kaplana. Prišel je dan 18. novembra 1915. Ker je vsled neprestanega bombardiranja bilo nadvse nevarno in celo nemogoče ostati v vasi, so prebivalci sklenili vas zapustiti. Predno se je to zgodilo, so se zbrali v župni cerkvi in imenovani deček se je v ministrantovski obleki vzel na oltar, vzel ciborij in sv. hostije razdelil pobožnim vernikom. Ta deček je postal duhovnik ter je nedavno imel novo sv. mašo pred istim oltarjem, kjer je pred 17 leti kot deček delil sv. obhajilo.

Duhovne vaje za dekleta pri Sv. Jožefu nad Celjem. Pri Sv. Jožefu nad Celjem bodo ob času izpostavljanja Najsvetejšega, to je od 22. do 26. januarja v cerkvi duhovne vaje za dekleta. Za dekleta bodo v Domu duhovnih vaj pri Sv. Jožefu nad Celjem zaprte duhovne vaje za dekleta: 1. Od 31. decembra 1932 do 4. januarja 1933. 2. Od 18. do 22. februarja 1933. 3. Od 1. do 5. aprila. 4. Od 20. do 24. majnika. 5. Od 17. do 21. junija. Za žene in matere bodo zaprte duhovne vaje: 1. Od 1. do 5. februarja. 2. Od 22. do 26. aprila. 3. Od 3. do 7. junija. — Pripomnja: Pri zaprtih duhovnih vajah v Domu je začetek vedno prvi dan ob 6. uri zvečer, sklep zadnji dan zjutraj. Vzdrževalnina 75 Din.

Vsem cenj. naročnikom, čitateljem ter prijateljem izven Slovenije želi »Slovenski gospodar« — blagoslovljen Božič!

Našim vrlim fantom vojakom, orožnikom, finančnim stražnikom in uslužbencem izven mej Slovenije želi »Slov. gospodar« vesele božične praznike ter srečno Novo leto!

Zahvala.

Podpisani Štefan Kocijan, posestnik v Martjancih, se javno zahvaljujem upravi »Slovenskega gospodarja« za podporo 1000 Din, katera se mi je izplačala kot pogorelcu stanovanjske hiše in celoletnemu naročniku s plačano naročnino lista »Slovenski gospodar«. — Priporočam vsem, da se naročijo na ta list in ga celoletno vnaprej plačajo!

Martjanci, dne 14. dec. 1932.

Kocijan Štefan, posestnik.

Šestčlanska vlomilska družba, katero je zagrabila mariborska policija, je bila zadnje dni izročena sodišču. 6 mladih, že predkaznovanih fantov je zagrešilo po Mariboru 14 vlovov in nad 20 tatvin po zasebnih stanovanjih in krčmah. Le enemu izmed uzmovičev se je posrečil pobeg v Avstrijo.

Radi uboja obsojen na 4 leta robije. V nedeljo dne 18. septembra t. l. je bil

Ako se nekaj prismodi . . . čistilka Vim to hitro očisti!

V. J. - 7 - 32

ČISTILKA VIM ČISTI VSE!

Ako se enkrat res nekaj prismodi . . . lonec se zamaže in začrni — tedaj se šele vidi, kaj more VIM VIM za trenotek odstrani nesnago, ker vsebuje milo. VIM ne praska in ne pušča nič kakih sledov.

v Hamanovem vinotoču v Razvanju v vinjenosti in prepiru ubit 47letni železničar Jakob Klemenčič s Tezna. Uboja, ki je bil izvršen s sekiro tako, da je ubijalec usekal Klemenčiča dvakrat v vrat in od vratu do srca, je bil osumljen 46letni viničar Jožef Hojnik iz Razvanja, ki je v preiskavi priznal, da je Jakoba Klemenčiča s sekiro enkrat v silobranu udaril, zanikal pa je, da bi mu bil prizadejal smrtne poškodbe in da je to moral storiti nekdo drugi od mnogoštevilnih pretepačev. Dne 16. decembra je pri razpravi tudi prvotno priznanje zanikal in je trdil, da je udaril Klemenčiča samo enkrat s kolom. Obsojen je bil na 4 leta robije, izgubo častnih državljskih pravic za 5 let in povračilo pogrebni stroškov. Proti obsodbi je vložen priziv.

Smrt otroka vsled opeklin. V Vukovskem dolu pri Jarenini se je igralo 18letno dekletce v kuhinji pri štedilniku. Otrok je prevrnil po sebi lonec vrelega grisa, kar je povzročilo tako hude opekline, da je revšče kmalu po prevozu v mariborsko bolnico izdahnilo.

Vlom. Pri Martinu Brumen, najemniku v Loki pri Št. Janžu na Dravskem polju, je bilo vlomljeno, ko so bili domači z doma. Vlomilci so odnesli obleke in perila za 1500 Din.

Izkopali in sodno raztelesili. V bolnico v Ptuj je bil prepeljan dne 12. t.m.

Matija Peršuh iz Apač. Čez tri dni po prepeljavi je umrl v bolnici in so ga pokopali na pokopališču v Rogoznici. Ker so govorili, da mož ni umrl navadne smrti, so ga izkopali dne 14. t. m. in se je vršilo sodno raztelesenje, ki je dognalo, da je dobil rajni udarec v trebuh ter je imel počeno lobanjo, vsled česar je krvavel v možganih. Oblast preiskuje: kdo in zakaj bi ga bil udaril?

Obsojeno krvavo dejanje. Dne 28. septembra sta gođovala pri posestniku in krčmarju Mihaelu Leskovarju na Selah pri Pragerskem med drugimi posestnikov sin Franc Kovačič kot harmonikar in delavec Avgust Cafuta. Cafuta je pijan zaspal za mizo in ob 3. uri zjutraj ga je zbudil Kovačič, naj bi se vrnil z njim domov. Surovina je že ob tej priliki grozil muzikantu z nožem, radi tega se je odpravil Kovačič sam proti domu. Par korakov od Leskovarjeve krčme pa je že skočil nanj Cafuta iz zasede in ga prebodel na smrt s koso. Dne 14. decembra se je izgovarjal Cafuta pred senatom mariborskega okrožnega sodišča s silobranom, a je bil obsojen na 8 let težke ječe.

V pijanosti požigalec lastnega imetja. Franc Štrakl pri Kapeli se je natreskal do nerazsodnosti žganja in je zažgal v pijanosti lastno hišo ter gospodarsko poslopje. Zgorela mu je krma in nepre-

mičnine. Hotel je še požgati svojo viničarijo in očetovo hišo, kar so mu ljudje zabranili. Orožniki so ga komaj ukrotili in odvedli v zapor.

Avtomobil je nevarno povozil 30letnega posestnika iz Malne. Revežu je popolnoma zmečkalo desno nogo in so ga oddali v bolnico v Ptuj.

Obstrelil je iz neprevidnosti iz flober-tovke Alojz Donaj pri Ptuj svojega tovariša Franca Kokota.

Vsled pokvarjenega dimnika je izbruhnil požar v hiši posestnika Berločnika po domače Anzuka v Velunju pri Šoštanju. Poslopje je do tal pogorelo.

Popravljamo. Jožef Flis ni bil ubit na Dobrni, ampak v sosedni občini in ni pri tem zločinu prizadet nobeden občan občine Dobrna.

Nesreča. Obratovodja v državnem rudniku v Velenju Josip Mlekuš si je zlomil nogo in so ga oddali v celjsko bolnico.

Strašna smrt 80letne starke. 80letna starca Rutar je posedala na državni cesti v občini Tolsti vrh pri Dravogradu kočico. Soseba Potočnikova je našla revo zunaj na prostem vso golo in tako obžgano, da je sploh ni bilo spoznati. Orožniška patrulja iz Guštajna je do gnala, da si je starca zakurila v gašperju tik postelje. Iz peči je preskočila iskra na posteljo, na kateri je sedela reva in se ji je užgala obleka. Ko je zapazila nesrečo, je stekla z zadnjimi močmi kot živa baklja na prosto, kjer je umrla v strašnih bolečinah, ker je na njej popolnoma zgorela zimska obleka.

Nogo si je zlomil v Trbovljah cerkovnik loške podružnice, ko je nesel težek koš s Kleka domov in mu je spodrsnilo na strmini.

Fantka obstrelil po neprevidnosti. Posestnika Janeza Pekolja v Artmanji vasi pri Novem mestu je poklical 13letni posestnikov sin Ivan Mirvar, naj vzame puško in ustreli kragulja. Pri basanju puške se je orožje sprožilo in lovec je zadel mesto ptice roparice — dečka v desno stran kolka. Težko ranjenega so prepeljali v bolnico usmiljenih bratov v Kandijo.

Uboj. Delavec na lesnem skladišču g. Lenassijsa v Kamniku, Jakob Klemenc, se je vračal pod noč na svoj dom v Olševku. Na povratku je šel skozi vas Nevlje, kjer je v vinjenem stanju padel v apnenco in zmerjal lastnika, ker ni pokrnil jame. Radi zmerjanja ga je neki

20letni fant s polenom tako obdelal, da je obležal nezavesten. Zdravnik je odredil drugi dan za tem prepeljavo v ljubljansko bolnico, kjer je udarjeni vsled poškodb izdahnul. Napadalca so zaprli.

Vlom v hotel »Triglav« na Bledu. V noči 13. decembra je bil izvršen vlom v hotel »Triglav« v Zaki. Hotel, ki je last g. Ivana Majerja, stoji na samem nekaj sto korakov od postaje Bled-jero. Vlomilec, ki gotovo dobro pozna razmere, je prišel skozi vrata pralnice v klet, odkoder je odnesel 8 steklenic kisle vode. Iz kleti je nato šel po stopnicah v gostilniški lokal, kjer je ukradel za 140 Din tobaka, okrog 100 Din v gotovini, 6 prtičev in električni likalnik. Nato je odprl pisarno, iz katere je vzel dva dežnika, dva zimska plašča, štiri pare nogavic in šal. Ker je pri tem poslu postal lačen, se je splazil tudi v kuhinjo, kjer je pobasal lep kos pečene, več kilogramov masti, suhega mesa in nazadnje še očala gospe Majerjeve. Nato jo je vlomilec popihal skozi glavna vrata na cesto in pustil vsa vrata odprta.

Brat ubil in zaklal brata. V vasi Orehovci v župniji Kostanjevica sta se spoprijela sinova posestnice Gunde in sicer starejši 36letni in mlajši 24letni.

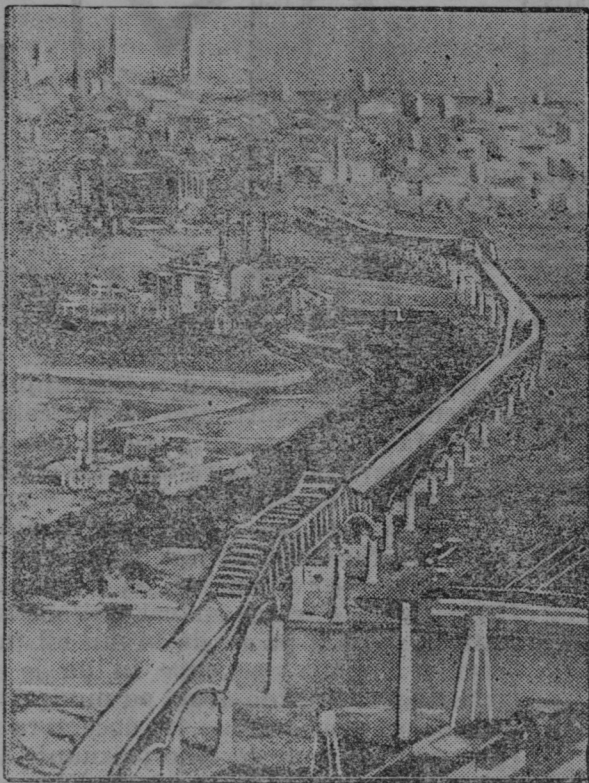
Med metanjem se je posrečilo mlajšemu, da je zagrabil sveder za vrtanje kamenja in je z njim prebil starejšemu bratu lobanjo. Nezavestnemu je še prerezal vrat. Ubitemu in zaklanemu je odreklo cerkveno predstojništvo radi preteklosti cerkveni pogreb.

Maščevanje graničarja. V Javornških Rovtah nad Jesenicami je ustrelil graničar Draškovič kaplara Mirka Cveroviča, ker mu je kaplar grozil, da ga bo naznanil radi zaspanosti na straži. Draškovič si je po opravljenem krvavem dejanju sam končal življenje z ročno granato.

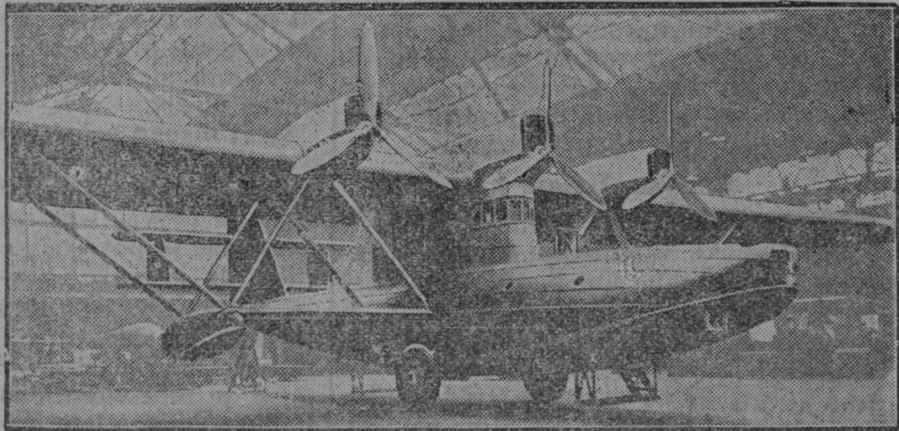
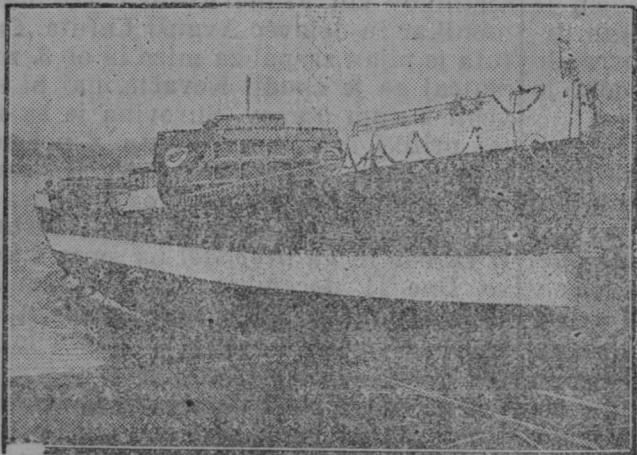
Poslužite se čistilnega in fizikalnega kopalnišča OUZD v Marijini ulici št. 13. Čistilne kopeli za člane od 2 Din, za nečlane pa od 3 Din naprej. 1333

Za masiranje pri prehlajenju, lenem krvnem tku in posebno pri revmatičnih bolečinah se že skozi 35 let najraje uporablja kot zanesljivo domače sredstvo Fellerjev blagodišeči Elsafluid. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 58 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341, Savska banovina.

Smučarji, pozor! Predno si nabavite kroje, čepice, sviterje, specialno perilo, rokavice, smučke kompletne ali samo pribor, termos-steklenice, nahrbtnike, čevlje nepremočljive,

Novi predsednik Švice Edmund Schulthess. — Levo: Cesto samo za avtomobile so zgradili v Združenih državah med mestoma Jersey in Newark. Cesta je stala 17 milijonov dolarjev.

Novi norška motorna ladja za prevažanje petroleja. Ladja ima 18.000 ton, dolga je 165 m, gre 9 m lahko globoko in sprejme 22.790 kubičnih m petroleja. — Desno: Novo prekoceansko letalo bo obratovalo na progi Paris-Njujork.

Jopice in vse drugo, kar smučarji rabite, obrnite se na: Trgovski dom Stermečki v Celju. Cenik zastoj: 1298

Specialist za kirurgijo dr. Černič Mirko, šef kir. odd. drž. bolnice, ordinira od 14.—16 ure (razven nedeljo in praznikov) v Ljubljani, Knafljeva 10 II, tel. 29—42. Zdravilni aparati: višinsko sonce, diatermija, tonisator, žarnica »Hala«, enterocleaner, »Radium-emanator«.

Kje so položnice?

Veliko jih je že poslalo naročnino za leto 1933, Vi morda še ne, pa se vam bo položnica založila! Pošljite čimprej 32 Din za celoletno naročnino! Din 16 za polletno in 9 Din za četrtletno!

Važno je vedeti, da bodo v bodočem letu zavarovani za 1000 Din samo oni celoletni naročniki, ki bodo imeli tekom meseca decembra 1932 ali vsaj januarja 1933 plačano celoletno naročnino za leto 1933.

Na vsak način ostanite zvesti »Slov. gospodarju«!

Najnovejša dežela zlata.

Ob reki Chicanan na sredini pragozda južnoameriške države Venezuela v pokrajini Cuyuni so odkrili v najnovejšem času zlato žilo, koje bogastvo prekaša vse dosedanje najdbe zlata. Izraba zlate žile ne obeta nič manjšega dobička, kakor odkritje zatega polja El-Callao, ki je privabilo svoj čas celi veletok iskalcev zlata v Guyano. Odkritelj žile je Anglež Summayor, ki je odkril z najbolj priprostim pripomočkom v 10 dneh in 12 nočeh 56 kg čistega zlata. Drugi, ki so sledili njegovim stopinjam, so našli brez tehničnih priprav 600 kg zlata.

Cuyuni se imenuje reka, ki izvira na venezuelskem ozemlju Sierra (pogorje) Imataka, se dotika mesta El Callao, tvori mejo med Venezuelo in angleško Guyano in namaka pretežni del angleške kolonije. Reka Cuyuni, ki je navzgor do El Callao plovna, daje ime venezuelskemu ozemlju med Sierra Imataka in Sierra Usupamo in sprejema blizu meje vodo Chicanan dotoka. Tam kaj leži tudi kraj zlate najdbe Angleža Summayora. Celotna pokrajina, ki je najlažje dostopna iz angleške Guyane, slovi v novem času kot najbolj na zlato bogata v Venezueli. Stara, zlato vsebujoča cona, ki se posebno odlikuje glede bogastva in se imenuje Yuruari, leži na južnem pobočju Sierra Imataka in njeno središče je El Callao. V letih 1884 do 1900 so pridobili iz žil v El Callao za 23 milijonov dolarjev zlata. Nato je pa pridobivanje nazadovalo in danes je zlata jama El Callao izčrpana.

Iskalec zlata Summayor pa si ni pustil vzeti prepričanja, da bi ne bili dotoki reke Cuyuni in pred vsem reke Chicanan, ki teče skozi pragozd med gorovjem in mejo, kar se tiče zlata tako bogati, kakor je bila sosedna reka Cuyuni v okolici El Callao. Treba pa še pomisliti, da teče Chicanan skozi najbolj nevarne in nedostopne pokrajine na zemlji.

Težkoče, katere je moral zmagati omenjeni Anglež, da se je peljal po reki Chicanan, so bile nepopisno velike.

Francoski inženjer Aleksander Eiffel, ki je zgradil v Parizu 300 m visoki železni stolp. Eiffel se je rodil dne 15. decembra 1832 in so slavili Francozi v tem mesecu stoletnico njegovega rojstva.

Pragozd ob reki Cuyuni in njegovih dotokih je še kakor ob veletoku Orinoco v deviškem — nedotaknjenem stanju. Nastaja ter neha, da zopet nastane, a njegovo življenje prinaša potniku smrt in je za vsakega, ki ni mojster v prodiranju, neprekoračljivo. Nad glavo potnika se razprostira zelena streha iz listja. Vsemogoče srabotje tvori grmovje, ki mrgoli papagajev, opic, kač, orjaških pajkov in drugih prebivalcev Južne Amerike. Z višine opazujejo te živali s posmehom napore človeka, ki se trudi, da bi se prebil in preril skozi zahrbtni zid rastlin. Korenine visokih palm so ovite z nepremagljivo goščavo bodečega trnja. Od starosti in viharjev podrejena debela gnijejo po tleh. Najbolj oster nož v človeški roki se kmalu skrha, če si mora potnik izrezovati pot — korak za korakom. Ako se zgrudi ali onemore vsled prodiranja, se ga polasti z vso neusmiljenostjo džungla. Vročina je vsled mokrotnosti še neznosnejša, tla kar mrgolijo velikih ter najbolj strupenih kač, debela debela zapirajo pot in nudijo taborišča pumam, šakalom ter tapirjem, med tem ko se podijo okrog najbolj divje zveri in vampirji prhutajo in švigajo po mokrotnem zraku. Tako zgleda svet, po katerem je blodil Anglež Summayor, dokler se mu ni posrečilo, da je izsledil lepega dne stezo ob pešeni reki, kjer je preiskal z najbolj priprostim orodjem vsebino reke in je zadel nepričakovano naglo na zlato bogastvo, katerega niti odnesti ni mogel.

„Slov. Gospodar“ stane:
celoletno 32 Din,
polletno 16 Din,
četrtletno 9 Din.

Kako pomagati kmetu?

(Piše kmetski fant.)

Pred kratkim smo čitali v »Slov. gospodarju« razprave o tem, kako pomagati kmetu. Vse prav in res, kar se je tam pisalo, toda še nekaj bi pripomnil.

Mislím, da se bomo razumeli. Naš kmetski stan je najštevilnejši v državi. Kdo tvori državo, banovine, občine, ali ne v prvi vrsti mi? Ali homo torej samo tožili o slabih časih, pa sami ničesar ukrenili? Pregovor pravi: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. Sami si tudi moramo pomagati. Ta pomoč naj se vrši po načelu: ne vsak za se, marveč vsi za vse! Česar ne zmore eden, zmoreta dva, česar jih ne zmore sto, jih zmore tisoč. Treba nam je organizacije. Kako je z našimi kmetskimi organizacijami in zadrugami, vemo sami dobro. Niso nam neznani razlogi, zakaj naše stanovske organizacije ne pridejo do primernega razmaha. In končno naša — kmetska zbornica. Kako je to, da mi kmetje še nimamo svojega pravega zastopstva? Ali nam ga je morda naša Kmetijska družba nadomestovala? Vsak stan ima svojo zbornico: delavci, obrtniki, trgovci, industrijalci, zdravniki, advokati itd., le naš kmetski stan je nima. Zaenkrat o tej zadevi razmišljajmo, o priliki pa bo treba kaj ukreniti. V skupnosti, v organizaciji je naša rešitev: v strokovni in v zadrugni organizaciji. Česar pa ne bodo zmogle naše stare kmetske korenine, bo morala poskusiti izvesti naša mladina. Kmet-ski dom stavi v tebe vse svoje upe. Ti glej, da bo vladal v tebi duh skupnosti: zadrugni duh. Naše geslo naj bo: Vsi za enega- eden za vse!

Vprašanja in odgovori.

Ker smo zadnjič objavili, da bomo objavljali pravniške odgovore pod naslovom »Ljudski pravnik«, so nekateri vprašali, če bodo »Vprašanja in odgovori« še ostali. Sporočamo, da bomo še tudi v bodoče objavljali vprašanja in odgovore. Pač pa bomo z novim letom urejevali list tako, da bosta dve strani uporabljene tako, da jih boste iz lista ven vzeli in shranjevali za knjigo, ki bo trajne vrednosti. Zato nove naročnike opozorite, da čimprej naročijo, da bodo imeli celotno delo zbrano!

»Slovenski gospodar« skuša vam v vsem ustreči, pridobivajte mu novih naročnikov in sami mu ostanite zvesti!

★

Vojnik. Ker namerava naša živinorejska združba prirediti drugo leto živinsko razstavo domače živine, opozarjamo vse člane, da redno vršijo mlečno kontrolo, ker bodo k razstavi pripuščene le one krave, pri katerih se je mlečna kontrola redno vršila.

★

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v petek, dne 16. decembra so pripeljali špeharji 72 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 11–12 Din, špeh po 12–13. Kmetje so pripeljali 9 voz krompirja po 1–1.50, 2 voza čebule po 2.50–3 (česen 8–10), 6 voz zelja po 1.50–2.50, kislo zelje 4, kislja repa 2, 1 voz krme po 85–95, jabolka 2–4, hruške 3–6, celi orehi 6, luščeni 18–20, kostanj 1.50–2, pečen 4 Din. Pšenica 1.50–1.75, rž 1.50, ječmen 1.50, koruza 1.50, oves 1–1.25, proso 1.50, ajda 1.50, ajdovo pšeno 5–6, fižol 2.50–3. Zajec 20–25, fazan 18–20, kokoš 20–25, piščanci 20–60, gos 40–65, puran 50–70, raca 20–30. Smetana 10–12, surovo maslo 22–26, jajca 1.25–1.50 Din.

Svinjski sejm v Ptuj. Na svinjski sejm 14. decembra so pripeljali 203 svinje, prodali pa 40. Cene so bile iste, kakor na zadnjem sejmu in sicer prolenki 6–7 Din, poldebele svinje 6–8 Din za 1 kg žive teže. Prasci po kakovosti od 70 do 175 Din.

Sedanji položaj v Rusiji.

Dr. Jan Slavik je češki zgodovinar, je prijatelj sovjetov. Večkrat je že potoval po Rusiji in potlej je proslavljal sovjetske »pridobitve«. Tudi letos po leti je bil tam, a ko se je vrnil na Češko, ni več pel slave sovjetom. V listu »Narodno Osvobodjenje« je priobčil celo vrsto člankov, kjer pripoveduje o revščini, tlačenju in suženstvu ruskega naroda, pa tudi o uboštvi in zapuščenosti mest in sploh o vsem, kar je značilno za sodobni položaj na Ruskem. Čudno, da vsak potnik, ki je potoval po sedanji Rusiji, piše o tamošnji revščini!

Da bi rusko ljudstvo rajše prenašalo veliko bedo in pomanjkanje, lažejo sovjetski listi, da je v kapitalističnih državah še hujše. Za to se Rusi, ki pridejo iz Stalinovega carstva, ne morejo načuditi, ko vidijo, da v naših deželah vlada svobodna trgovina ter da za denar dobe blaga in jestvin, kolikor hočejo. List »Vozroždenie« poroča, da sta

iz velike ruske revščine, iz tabora za politične ujetnike pri Arhangelsku, ušla dva Rusa, Osip Moksunov in Andrej Zablockij. Na nemško ladijo pod italijansko zastavo sta nalagala les. Posrečilo se jima je, da sta se pri odhodu na ladiji skrila ter sta se tako pripeljala v nemško mesto Lübeck. Ko sta tam videla ljudi, čedno oblečene, snažne ulice, toliko kruha in toliko različnega blaga, sta mislila, da sta prišla v nebesa. In tudi iz ust samih ruskih emigrantov so nam znane izjave, kako so se čudili, ko so pri prihodu v naše kraje videli toliko obilico raznih jestvin in blaga.

In g. K. poroča v zadnji številki lista »Rossija i Slavjanstvo«, da je govoril z gospodom, ki je prišel ravno zdaj iz Rusije. Prehodil je velik del Rusije in sicer iz centralnih mest do Narimskega okraja in nazaj. Povsod je slišal psovnanje na boljševike. Gospod K. piše, da se je v začetku leta 1920 peljal iz Rusije. Opazil je takrat, da so vsi ljudje v vagonu ves čas molčali iz strahu, ker sta bila navzoča dva ali trije komunisti. Zdaj pa, tako pripoveduje dotični prišlec, je ravno narobe. Na potu je slišal, da so vsi ljudje v vagonu zabavljali na komuniste. In če se je kak navzoč komunist hotel braniti, je nastala prava kanonada, da se je komunist moral zgubiti v drug vagon. Značilen je tudi ta-le dogodek: Dotični prišlec iz Rusije se je v nekem ruskem mestu peljal na tramvaju. Tramvaj je bil nabito poln, človek pri človeku. Na neki postaji pride v voz bolehen starček in prosi: »Pustite notri starega buržuja!« In nenkrat so mu naredili prostor. Pred leti se kaj takega ni zgodilo, ker so vsi vpili: »Dolaj, buržuji!«

Vsa mladina v Rusiji je zdaj razdeljena na boljševike in na bolševizane. V vseh cerkvah, kjer se vrši bogoslužje, je navzoče mnogo mladine. Cerkve so sploh vselej nabito polne.

Sovraštvo do boljševikov raste. Med kmeti se večkrat slišijo besede: »O, da bi bila kaka vojska!« — »Zakaj želite vojsko?« — Takrat nam bodo dali komunisti orožje v roko in takrat bomo z njimi obračunali.

Naj sodi kdo boljševike kakor hoče, to mora pa vsak priznati, da je njihova gospodarska politika popolnoma zgrešena, ker so iz bogate Rusije naredili deželo siromaštva in pomanjkanja.

A. K.

Marenberg. Na Štefanovo bomo igrali igro »Za srečo v nesrečo«. Dobiček je namenjen domačim siromakom.

Staritrz pri Slovenjgradcu. Kmetško bralno društvo v Starem trgu vprizori na praznik sv. Štefana dne 26. t. m., ob treh popoldne v Karnerjevi dvorani v Starem trgu duhovno igro »Slehernik«. Uvodno besedo in razlago igre bo nam podal župnik in pisatelj Fr. Ks. Meško iz Sel. Sodelujeta tudi pevski in tamburaški zbor. Ljubitelji dobre in lepe igre iskreno povabljeni!

Fram. Naši fantje vztrajno delujejo. Meseca novembra so imeli svoj občni zbor. Ni še dolgo, ko so vprizorili igro »Kazen ne izostane« in šaljivo burko in že se zopet pripravljajo, da bodo postavili na oder »Dve nevesti«. Le eno je kruto, star in premajhen oder. Pomagajmo jim, da si postavijo novega!

Sv. Lovrenč na Dravskem polju. Da se poglobi umevanje izseljeniške nedelje, so igralci prosvetnega društva ter dekleta Marijine družbe dne 11. decembra vprizorili lepi igri »Za srečo v nesrečo« ter »Ljubezen Marijinega otroka«. Obe sta lepo uspeli, tako da so v maršikaterem očesu zablesteli solze.

Sv. Benedikt v Slov. gericah. Naše katoliško bralno in gospodarsko društvo priredi na Štefanovo popoldne po večernicah v dvorani prelepo božično slavnost. Na sporedu je slavnostni govor, deklamacija, petje našega pevskega zbora in zanimiva igra »Za srečo v nesrečo«. Domačini in sosede, na svidenje!

Črešnjevce pri Slov. Bistrici. Tukajšnje prosvetno društvo priredi na Štefanovo dne 26. decembra, popoldne po večernicah, v šoli pretresljivo žaloigro iz izseljeniškega življenja: »Za srečo v nesrečo« v treh dejanjih. Nastopi tudi moški in mešani pevski zbor. Prisrčno vabimo vse od blizu in daleč. — Odbor.

Laporje. Naše izobraževalno društvo je začelo prav pridno delati. Veliko zanimanje obrača posebno kmetijstvu. V nedeljo dne 11. t. m. se je ljudstvo v obilnem številu udeležilo predavanja, ki ga je imel agronom g. Viljem Kaukler. V kratkih potezah je nam očrtal delo našega kmetijstva zadnja desetletja do danes. Tudi nam je opisal na kratko, kako naj bi se delovalo naprej in za čim naj stremi naše kmetijstvo, da si izboljša svoj položaj. Velikega pomena so zadrage, katere imajo večjo moč nego poedinec se boriti proti vsem težavam, katere mučijo našega kmeta. Taka predavanja se bodo vršila zdaj po zimi, ko je več časa na razpolago. Kot zaključek so zapeli naši fantje nekoliko pesmi, za njimi tudi naša dekleta. Tako lepo minevajo nedelje, katere dobro izkoristimo za pouk in izobrazbo.

Središče. Že mnogo let so bile na Štefanovo v našem Društvenem domu večje božične prireditve. Ker pa že lansko leto za ta dan nismo dobili dovoljenja za prireditev in bi nam bila tudi gotovo letos onemogočena, je društveni odbor sprožil misel, naj se letos vrši božična prireditev na Sveti večer. Sklep je bil predložen letošnjemu občnemu zboru in članstvo je glasovalo za ta predlog s pripombo, da pred polnočnico ljudje itak ne gredo spat, vsa opravila te svete noči doma pa so do devetih zvečer končana. Iz teh razlogov bo letos dne 24. decembra v Društvenem domu prav ljubka božičnica s sledečim sporedom: 1. »Otroci pri jaslicah.« Igrica na besedilo pesmi: »Sveti večer.« 2. »Vrnitev na sveti večer.« Pretresljiva trodejanjska opisuje vrnitev moža iz ruskega ujetništva na sveto noč, po 10 letih. Doma najde svojo ženo v srečnem zakonu z drugim, ker je bil prvi mož proglašen mrtvim. 3. Petje božičnih pesmi in 4. Božično voščilo. Začetek ob pol 10. uri zvečer. Prosimo točnosti, da ne bo motenj božičnega sporeda in da bo prireditev končana pred pol 12. uro, nakar gremo vsi k polnočnici. K ljubki, za svetonočni čas nalašč izbrani prireditvi vljudno vabljeni vsi!

Ljutomer. »Slehernik«, ki ga je na praznik Brezmadežne z marijansko akademijo vprizorilo naše Prosvetno društvo, je doživel uspeh, kot nobena druga prireditev. Dvorana Katoliškega doma je bila do zadnjega kotička razprodana in zasedena. Mnogo jih je mo-

ralo celo oditi, ker niso dobili več ne vstopnic in ne prostora. Vsi ti bodo prišli na svoj račun na Štefanovo, dne 26. decembra, ko »Slehernika« ponovno vprizorimo na našem odru. Opozarjamo, da se prične predstava tokrat že ob treh popoldne. Preskrbite si vstopnice v predprodaji v prodajalni Vinarske zadruge, iz sosednjih župnij si jih pismoeno rezervirajte. Lahko rečemo, da so pri zadnji predstavi igralci in igralkе težke vloge »Slehernika« izvrstno rešili. Posebno so ugajali: Slehernik (Slavko Korošec), smrt (Franca Babič), krepot (Anica Trojnerjeva) in vera (Angelica Maguša). Gledalci so bili ganjeni do solz. Ta »Slehernik« prime človeka, saj mu odkriva skrivnost lastnega življenja, skrivnost krivde greha, očiščenje in veselje v Bogu. Zato ne zamudite tega duhovnega premišljevanja na našem odru. Pred »Slehernikom« se ponovi tudi otroški prizor z rajanjem »Pastirci pred nebeškimi vrati«.

Križevci pri Ljutomeru. Bralno društvo je poskrbelo za božične praznike za prav prijetno razvedrilo. Vrli igralci bodo igrali v Slomšekovi dvorani na Štefanovo dne 26. decembra in na praznik Novega leta zgodovinsko igro iz turških časov »Miklova Zala«. Menda ni Slovenca, ki ne pozna zgodovine te pogumne koroške Slovenke, ki je kljub kruti turški sili srečno premagala vse težave in boje življenja. Igra je polna tragičnih in veselih prizorov, da bo zadovoljila vsakogar; pač pa Vas vse vnaprej opozarjamo, da se vam ni treba bati Turkov, saj bodo nastopali kot Turki le naši vrli fantje in moške, ki bodo samo preoblečeni v turške obleke. Torej vas vse vabimo od bližje in daleč. Na svidenje v obilnem številu!

Velika Nedelja. Na Štefanovo popoldne bodo naši igralci igrali v tukajšnji dvorani nad vse zanimivo ljudsko igro »Črna žena«, ki je posneta po znani povesti »Črna žena«, ki je izhajala pred vojno v »Domoljubu«. Igro so dosedaj z uspehom igrali samo v Retečah na Gorenjskem. Kdor hoče pogledati v našo narodno preteklost, naj pride in ne bo mu žal!

Negova. Na Štefanovo priredi Katoliško prosvetno društvo v Negovi zanimivo in nad vse krasno igro »Prisegam«. Na sporedu je še petje moškega in mešanega zbora. Med odmori svira domači tamburaški zbor vodstvom g. organista. Vas vse uljudno vabi domačine

in sosede — pevski in tamburaški odsek KPD v Negovi.

Negova. Kat. prosvetno društvo v Negovi je priredilo gospodinjski tečaj, katerega sklep je bil v nedeljo dne 18. dec. Obiskovalo je ta tečaj 14 deklet iz vseh strani negovske fare, iz petrovske 4 dekleta in iz Grabonoša 2. Zahvaljujemo se voditeljici gospej Premru za toliko dobrot in naukov o gospodinjstvu. Želimo sedaj ob njeni 60letnici, še na mnoga leta naj jo Bog živi! Hvala tudi gđc. učiteljici Mlakarjevi za ves trud, ki ga je imela skozi cel tečaj z nami.

Polzela. Katoliško prosvetno društvo vprizori na Štefanovo zanimivo igro »Mlinarjev Janez«.

Vojnik. Vseposod se pri nas govori o igri »Guzaj«, ki jo bodo naši igralci igrali na Štefanovo dne 26. t. m. Ker vlada za to predstavo povsod živahno zanimanje, opozarjamo vse, da si nabavijo vstopnice že dopoldne v predprodaji, da ne bi potem morali oditi brez njih. Na uho pa vsem povemo, da se za to igro tako pridno učimo, kot še za nobeno. Torej na svidenje! — Odbor.

Jurklošter. Pri nas si je Marijina družba za petletnico svojega obstanka letos omislila lepo novo zastavo, ki jo je umetno izvršila gđc. Štingl Marija, stanujoča na hričeku sv. Jožefa v Celju, za nizko ceno 3080 Din. Križ pa je oskrbela »Naša sloga« v Ljubljani za 300 D. Križ s podobo Kristusovo je 45 cm visok in ves v ognju pozlačen. Zastava je iz belega dvojnostanskega damasta z dvema oljnatima slikama. Na eni strani je Brezmadežna, na drugi strani pa sv. Neža z jagenjčkom v naročju. Drog za zastavo pa je izdelal domači mizar Horjak Ivan. Čast vsem izvršiteljem!

Pišce. Obeta se nam za Štefanovo popoldne zopet nekaj posebnega. Guzaj, oni veliki ropar in maševalec bo stopil med nas. Kdo ni bral o njem povesti, ki je izhajala svoj čas v »Slov. gospodarju«? In našim sosedom je gotovo še znan, saj je pri njih večkrat bil in jim katero zagodel. In tudi mi ga hočemo videti enkrat. Zato pa bo naše prosvetno društvo priredilo na Štefanovo popoldne po večernicah v lastni dvorani izvirno ljudsko igro »Guzaj«, ki jo je po Golečevi povesti dramatiziral naš rojak č. g. bogoslovec Tinče Petančič. Krstna predstava bo pri nas. Posebno važno pri vsem bo to, da igro vodi in režisira g. Petančič sam. Na-

Ali potrebujete čistilno sredstvo?

Zgodaj zjutraj dosežete normalno lahkonno izčiščenje, če vzamete prejšnji večer 2—3 dražeje ARTINA. Dobijo se v vseh lekarnah. Vsebinske škatlice po Din 8.—

zadostuje za 4 do 6 krat.

Odobreno od Ministar. soc. politike in narodnega zdravja San. oddel. S. Br. 12258 od 12. julija 1932.

stopijo pa sami najboljši naši igralci, ki so že znani od »Desetega brata«. Saj pa tudi igra sama presega skoraj »Desetega brata«. Zato pridite v obilnem številu k predstavi domačini in okoličani ter sosedje! Vstopnina bo nizka. Na svidenje!

Sv. Jurij ob Taboru. Tukajšnje prosvetno društvo priredi na Štefanovo popoldne po večernicah v dvorani cerkvene hiše burko v 3 dejanjih »Davek na samce« z božično predigro. Vsi prijatelji se vabite, da pridete v prav obilnem številu! Dvorana bo toplo zakurjena. Med odmori nastopijo tamburaši našega društva.

Kaznilnica v močvirju.

Ime angleške kaznilnice Dartmoor, ki je za na dosmrtno ječo obsojene, je krožilo v zadnjem času pogostokrat po časopisju. Povod za časnikarske razprave so bili uporji v zavodu in pobeg kaznjencev v močvirja pokrajine Devon. Kaznilnica Dartmoor zmaga pri vseh rabukah in nemirih. Stražnikom, ki zasledujejo begunce, ni treba ničesar drugega, kakor da obkrožijo močvirje. Iz te pasti je nemogoče utesi. Človeške roke so zgradile mogočno obzidje kaznilnice, narava pa je ustvarila zahrbtnje črne vode, močvare, ki se razprostirajo kakor ogromna preproga obupa in grozot, so nepremostljiva ovira in hujša zapreka nego visoki zidovi.

Goljufija s potnimi listi.

V Berlinu so odkrili pred kratkem izborni organizirano centralo za potvarjanje potnih listov. Policija je našla pri preiskavi nekaj sto obrazcev za potne liste iz vseh držav, štampljke, potvorjene podpise in vse mogoče pripomočke, ki so potrebni za mojstrsko izvedene goljufije.

Onih par sto obrazcev, katere je zaplenila policija, so seveda le en drobec od dnevno med javnosti vtihotapljenih potvorjenih potnih listov. Po vseh večjih mestih so na delu ponarejevalci in prav istinite so besede nckdanjega, danes že rajnega, dunajskega šefa

Bridka zgodba skopuha.

(Dalje.)

Zbral je vendar le toliko poguma, da je prijel sestro za roko in stopil pred čuvarja reda:

»Rada bi k patru Sahebu. Bi nama li lahko povedal, kje stanuje?«

»H komu hočeš? Saj jih je cela kopica tu.«

»Mogoče jih je res več, a vsi prebivajo skupaj v veliki hiši.«

»Meniš pač misijonišče sv. Frančiška?«

Rama je pokimal.

»Potem pač moraš tukaj le nazaj«, pokazal je na ulico, po kateri sta bila pritekla, »dokler ne prideš do široke prečne ulice. Tamkaj moraš zopet vprašati!«

Rama se je stražniku zahvalil. Pa vendar bi mu bil moral zaupati svojo zadevo? Ne, rajši ne!

Šel je, ni upal hiteti v drugič mimo Sahibove hiše. Z naglim sklepom se je spustil s Sito navzdol do Pristaniške ulice. Oprijel se ga je nemir. Mogoče je bil Sahib že za njima, in vendar je ho-

13 tel predvsem onemu tretjemu prihiteti na pomoč.

Pozabil je vso svojo stisko, vse, kar je moral res hudega pretrpeti. Obvladala ga je popolnoma misel na onega — tujca. Sita je pričela tožiti, da je že utrujena. Neusmiljeno jo je vlekel s seboj. Moral je pomagati.

— — —

»Prečastiti, tu sta dva otroka, ki govorita le podeželsko indijsko narečje in povprašujeta po nekem patru Sahebu. Pridite v čakalnico.«

»Da, brat, pridem takoj.«

Bilo je ravnokar ob najhujši opoldanski vročini. Pater je bil nekoliko utrujen. Celopoldne je podučeval in vročina krog poldne ni bila nikakšen počitek.

Morda pa sta to otroka, o katerih je pater v Sanganmer . . . ?

Stekel je v čakalnico, kjer je naletel na onemogla otroka, ki sta sedela in se počutila neprijetno v tuji in imenitni hiši. Ko je vstopil pater, sta skočila pokoncu in zaklicala:

Kaznjenec, kateremu se posreči pobeg, ki spravi v pogon veliki zvon za alarmiranje v zavodu in si nažene na vrat do zob oborožene paznike ter pse, spremeni s pobegom le način kazni in zaide z dežja pod kap. Neizprosna kaznilniška paznika: glad in onemoglost ga zasledujeta in ga več ne izpustita.

»Prizanesi premaganim«, je napisano na vratih, ki vodijo v zavod. »Prečital sem omenjeni napis«, pripoveduje poročevalec londonskega lista, »ko je krenil skozi vrata zgodaj zjutraj črni avtomobil s zakritimi okni. V vozu sta sedela dva kaznjenca, ki sta utekla, a jo je premagalo močvirje in so ju pripeljali nazaj. Zнала sta, da je njuna usoda zapečatená. Nista se ustavljala, ko sta se vlekla trudna ter izstradana ob železniški progi, ki teče med močvirjem. Da, z obraza jima je bilo čitati, da sta hvaležna ter vesela, da sta se rešila lakote in onemoglosti in našla zatočišče v rokah uniformiranih paznikov.

Kaznilnica Dartmoor obsega 400 kvadratnih milj in je obdana le od ozkega pasu civilizacije. Po okolici zavoda so majhni grički, ki so poraščeni z nizko travo in celo ozemlje je prepreženo s skrivnostnimi stezami, ki se izgublajo v zapuščene kamenolome ali v napol porušene kočure.

Ravnatelj zavoda sedi za pisalno mizo in pred njim je razgrnjena posebna karta, na kateri je zaznamovano vsako skrivališče. Karta vsebuje vsako hišo med močvirjem, vsak potočec, ki bi zamogel beguncu utešiti žejo. Ravnatelj pošlje svoje s kratkimi karabinkami oborožene ljudi na lov za ubežniki. Ti »lovci« stalno poročajo, njih prodiranje se natančno zabeleži na karti. Počasi obkrožuje oddelek močvirje. Pogon je težavna naloga, a lovci dobro znajo, da je močvirje odločno na njihovi strani. Le redkokedaj se drzne begunec, da bi zapustil svoje skrivališče, ker bi bil takoj v rokah zasledovalcev. Psi iščejo sled po težje dostopnih prehodih, avtomobili švigajo po cestah, kriki iskalcev

prekinjajo molk, prebivalci močvirja zapirajo vrata in zastirajo okna. Ženske ostanejo v zaklenjenih hišah, ker tem preti največja nevarnost od strani pobelih kaznjencev.

Dartmoor v noči, teman, mrzel, ne da bi prodrla luč iz hiš temno steno senc, ali da bi se pridružil en glas šumu, katerega povzroča veter z zibanjem močvirja. Ta strahota se zasadi tudi v srce kaznjenca in tira obupanega v vasi, kjer išče jedi in pijače. Bojazen pred osovraženo jetnišnico stopi v ozadje. Begunec bi rad čul še enkrat glas iz človeškega grla in bi rad polukal samo za trenutek skozi zastore v razsvetljeno sobo.

Št. Peter pri Mariboru. Kakor običajno prejšnja leta, se tudi letos priredi božičnica v prid revnim šolskim otrokom. Med župljani se je nabrala precejšnja svota v ta namen. V blagu in obuču pa je veliko prispevala tvrdka J. Lah v Mariboru, Glavni trg. Vsem darovalcem pa v imenu uбоgih obilo: Bog plačaj! — V Hrenci je umrl po večletni in težki bolezni S. Verlič. Naj v miru počiva! — 30letnico našega prosvetnega društva »Skala« smo praznovali sicer zelo skromno, a dostojno. Za svoj jubilej je društvo dobilo prav lepo število novih članov. — Na praznik Brezmadežne je imel fantovski krožek prosvetnega društva sestanek, na katerem sta govorila ista govornika, kakor na dijaškem zborovanju isti dan v Mariboru. — Na Novega leta dan pa priredi prosvetno društvo »Skala« popoldne, po večernicah članski sestanek, na katerega so povabljeni vsi, zlasti pa mladina. Profesor g. Kovačič Peter iz Celja bo imel zanimivo predavanje. — Mohorjeve knjige so došle ter se dobe v župnijski pisarni. Število naročnikov je nekoliko naraslo. — Ker se bliža novo leto, bo tudi treba obnoviti naročnino za »Slovenskega gospodarja«, pa tudi novih naročnikov mu pridobiti. Naj ne bo hiše, ki bi ne bila naročena na ta naj-

boljši tednik in glasilo slovenskega kmetijskega ljudstva. Šentpeterski dopisnik pa bo tudi skrbel, da bo vedno kaj domačih novic. Za Božič in Novo leto pa želi vsem Šentpeterčanom božji mir in blagoslov!

Fram. Pred enim letom mlad požigalec, letos pa nas vznemirjajo tatovi. Koncem meseca novembra si je nekdo odklenil obe zakristiji ter odnesel več reči, zlasti perila. Posebno pa tem rokovnjačem dišijo naše kokoši. Remuhov petelin ni počakal materinega godu, po 10 in 15 takih živalic pa je drugim po noči izginilo. Zima je tudi pri nas prekinila stavbeno gibanje. Največ sta zidala Anči in Latrek. Povsod v Loki, na Planici in Pohorju, a največ sta delala v Framu. Celih 44 kamenitih stopnic, ki vodijo k cerkvi, sta postavila. Da nista v vročini onemogla, je zasluga postrežljivega g. Rateja. Nebotičnika kakor v Ljubljani še sicer nimamo, pa smo dobili moderno opremljeno »Vilo Kikiriki«, ki si jo naj ogleda vsaka gospodinja.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Žalostna žrtev alkohola, ali še menda česa drugega, je postal 46letni kočar Matija Peršuh iz Ograje v Apačah. Nek Hrvat je pripeljal vino, pa so v eni sosedni hiši celo noč pili in vpili. Zjutraj rano pride en sosed buditi Peršuha, ki je bil bolehen, ker ga je nekoč dobilo padajoče drevo v gozdu, ter ga siloma spravil med pijano družbo. Čez dan pa mu je postalo tako hudo, da so ga morali spraviti v bolnico, kjer je ponoči že umrl. Ker pa so se po vasi širile čudne govorice, so mrliča raztelesili ter dognali udarce v trebuh in glavo, tako da je bila lobanja počena. Žena, hčerka in še en osumljenec so menda že pod ključem. Žalostna ta naša »Ograja«: največ hede v celi župniji je tam, ni denarja ne za obleko, ne za sol in za kruh, so hiše, ki ne poznajo ne petka ne svetka, razen da se ob nedeljah še bolj zalivajo s pijačo, za katero pa mora biti denar. Potem ni čuda, da se dogajajo taka zverstva in se božji blagoslov marsikatero hiše od daleč izogiblje. Ljudje božji, ali vam ne bo že oči odprlo?

Sv. Bolfank v Slov. goricah. V nedeljo dne 27. novembra je bila od raznih rokovnjačev napadena hiša g. Čeh Franca, posesnika v Bišečkem vrhu. Bil je pravcati rokovnjaški

»O, pater Saheb!«

Po izmenjavi par besed je znal, pri čem da je. Sedel je k deci in jo pozval, naj pripoveduje vse od kraja do konca.

Pripovedovanje je prevzel Rama. Z lastnimi doživljaji je kmalu končal. Posebno zgovoren je postal, ko je poročal o neznancu, katerega mora rešiti in je prosil patra, naj mu pomaga.

»En trenutek! Policija bode že zagrabila lopove!«

Skočil je k telefonu in zahteval policijsko ravnateljstvo.

»Halo! Tukaj misijonska postaja Sv. Frančišek, tamkaj policijsko ravnateljstvo?«

»Dobro! Tukaj sta dva otroka, ki sta ušla mohamedancem. Sta iz Sangao in sta si priborila sama svobodo. Stojte, še ni vse! Še imata drugo važno izpoved. Na pohodu je čisto druga lopovščina... Kako prosim? — Ne, kaj takega se mi zdi izključeno. Otroka sta preveč utrujena. Pošljite nekoga semkaj, ki bo napravil zapisnik. — Dobro! Hvala lepa!«

Čez par minut je že stal avtomobil pred mi-

sijoniščem. Gospod je stopil v sprejemnico in zasklihal deco. Vzel ju je seboj v avto in so se odpeljali v pristaniški del mesta. Otroka bi naj zopet poiskala Sahibovo hišo. Sita se je najboljšje spoznala. Vrata hiše so bila trdno zaklenjena in so jih morali vlomiti. Podatki dece so se izkazali kot istiniti. Na vse strani so švigale brzojavke.

Slednjič so pripeljali otroka v preiskovalne zapore. Zadeva je zelo nujna, je razlagal policijski uradnik.

Pride preiskovalni sodnik, Indijec z mogočno črno brado.

Najprej mora ponoviti svoje doživljaje Rama. Pri imenu Sahib postane sodnik posebno pozoren in vpraša, če se resnično spominjata tega imena.

Nato prosí pater, naj zapišejo v zapisnik tudi ono drugo zadevo. Ramo pozovejo, naj poroča.

»Skraja sva mislila, da sta bila samo kačja zagovornika, a bila sta v istini čisto nekaj drugega. Eden je sluga in mu je ime Šefkija. Imena drugega pa nisem razumel, njega in še drugega, ki je bil v hiši pri Sahibu, so nazivali »pridigar-

policije in kanclerja dr. Schoberja, katere je izrekel na mednarodnem zborovanju: »Dokler bode na svetu mleko, bodo tudi mlečni pančarji, dokler bodo v prometu papirnati bankovci, se bodo pojavljali ponarejevalci denarja, dokler bo obstojal mednarodni potovalni promet, za katerega so potrebni potni listi, se bodo pojavljali ponarejevalci potnih listov.«

Neverjetno veliko je ljudi po večjih mestih, ki se pečajo s potvorbami potnih listov, ker je stalno povpraševanje po tej robí. Čeravno ni potvarjanje potnih listov tako zamotano, kakor je ponarejanje bankovcev, vendar spa-

napad, ki pa se ni posrečil. Pred hišo ležeči kup dog so hudobneži pometali v hišo, s tem so poškodovali stene in razbili vse šipe. Ker jim nadaljnje napadalno delo ni uspelo, da bi vdrl v hišo, so z grožnjami, da bodo ubili vse, kar jih je v hiši, odšli ter obenem odnesli precejšnje število dog. Domači gospodar je javil drugi dan ves dogodek orožnikom. Isto so nato začeli z energičnim zasledovanjem za osumljenimi napadalci, ki za te nasilnosti zaslužijo občutno kazen. — Prejšnji teden pa jo je neko noč dobil prav pošteno po glavi A. Polanec, posestniški sin v Črmlenškaku. Zdaj se zdravi v ptujski bolnici, ker je imel zelo opasne poškodbe. Malo manjšo prasko je dobil Franc Polanec, tudi iz tega kraja doma. V večini slučajev je kriv alkohol. Vsi ti dogodki nam dajo resno misliti, namreč kakšno bodočnost naj pričakujemo od take mladine! Koliko gorja je že povzročil ta nesrečni »aufbiks!«, kolikim hišam prizadajal žalost in sramoto. Fantje, pamet! Pustite to nečastno pretepaštvo, pa se pridružite našim prosvetnim društvom!

Gornja Radgona. Malokedaj se v »Slovenskem gospodarju« kaj sliši, oziroma čita novice iz našega trga. Nikar pa ne mislite, da naš trg spi spanje pravičnega, če se smem tako izraziti, pač pa dela in koncem leta polaga v javnosti bilanco. Gradbeno življenje je bilo v tem letu jako živahno, poleg trgovcev Jožeta Hrastelja in Alojza Fidler, ki sta že lansko leto renovirala svoje trgovske stavbe, je letos tukajšnji gostilničar g. J. Kaufmann dozidal eno nadstropje ter celo stavbo renoviral tako, da je glavna ulica mnogo na tem pridobila, posebno še, ker je na koncu glavne ulice iz bivše Sotlarjeve hiše postavil tukajšnji trgovec g. F. Fidler res v zelo posrečenem načrtu svojo stanovanjsko vilo. Da omenim še stavbo posojilnice, katero so letos na zunaj in na znotraj popolnoma prenovili, in prezidavo bivše Veberičeve hišice poleg opekarne, iz katere si je g. I. Fabjan, vpokojeni fin. prosve-tar, uredil prav čeden domek, v katerem bo užival svoj zasluženi pokoj. Tudi carinarnica se je tekom letošnjega leta dogotovila ter so se uradi že namestili v novi stavbi. Načrt iste je pač popolnoma ponesrečen, pa naj si bo že iz praktičnega ali pa iz lepševalnega ozira. Kakor na eni strani tržani sami skrbijo,

da se trg olepšava, tako merodajne oblasti na drugi strani dovoljujejo, da se ravno pri mostu, ki veže našo sosednjo državo Avstrijo, postavljajo najprimitivnejše lesene barake, v katerih razni branjarji prodajajo razna živila. Kaj si misli tujec, ko prestopi mejo in se znajde v dotični koloniji barak, si lahko vsak sam predstavlja. Društveno življenje bi bilo lahko malo bolj živahno, pa so razne ovire, torej je potrebno potrpeti. Večja prireditev je bila v tem letu 50letnica obstoja gasilnega društva, katero društvo se je letos reorganiziralo ter se pod vodstvom sedanjega načelnika g. Joža Hrastelja uspešno razvija. Želeti je, da bi tudi v bodoče celotni odbor vstrajal pri tem važnem in nehvaležnem delu v istem cilju in slogi kakor dosedaj!

Negova. Hud udarec je zadela obče spoštovano in priljubljeno Kokotovo hišo v Ivajnskem vrhu. Dne 27. novembra t. l. se je najljubša hčerka Barbara nenadoma po mučni bolezni, ki jo je voljno prenašala skozi eno leto, sprevidena s sv. zakramenti, preselila v boljše življenje. Stara je bila šele 29 let in vendar je bila starišem in sestram desna roka. Velika udeležba pri pogrebu od blizu in daleč je dokaz, kako je vedno veselo in pridno Barbiko vse ljubilo in spoštovalo in ni čudno, da se ubogi starši ne morejo nad njeno izgubo uto-lažiti. Zadnje jesensko cvetje je krasilo voz s krsto in celo vrsto deklet s šopki. Ob odprtem grobu ji je zapel v slovo domači pevski zbor dve pesmi, pod vodstvom g. organista Hajn-žiča, ki mu gre hvala. Zahvala tudi vlč. g. župniku in svetniku Francu Bratkoviču za spremstvo k zadnjemu počitku naše Barbike. Naj uživa rajski mir nad zvezdami pri nebeški kraljici!

Gornja Radgona. Z velikim veseljem pričakovane knjige družbe sv. Mohorja so si že poiskale svoje stare in nove znanke po naši širni župniji. Letošnja suša se mora seveda poznati tudi pri številu naročnikov, v boju za obstoj družbe smo izgubili 50 tovarišev, ki pa niso umrli, temveč so samo za to leto bili med invalidi, zanaprej pa upamo, da bodo zopet stopili v našo zmagovito četo. Nad 300 zaveznih naročnikov je lepo število! Letošnje knjige ugajajo vsem. Otrokom najbolj pravljice, saj se naši »višješolci« pogovarjajo samo o tistem Francetu, ki je premagal vse

športnike, pa o tistem dolgouhem Marku, ki je ukrotil strašno jezo kralja Pomarančarja, malo manj se jim seveda dopade škrat Nered, ker se najbrž tudi k njim včasih prikrade. No, vse predsodke proti knjigam nam pa razblini v nič prikupljivi in častitljivi starček »Koledar«. Resnoba in pravičnost mu od-seva iz oči, zato se lahko zanesemo, da v njegovih letošnjih knjigah ne bo prav nič škodljivega ali nevarnega, temveč same lepe in poučljive reči. — Državni praznik smo obhajali s trdnim zaupanjem, da nam bodo polagoma ugodni vetrovi odgnali temne oblake težkih gospodarskih in družabnih neprilik. Saj živimo v adventu in vemo, da po težkih viharjih zasije solnce toliko lepše. Sv. Miklavž nam je obdaroval uboge otroke. Zlasti tržani so kakor dosedaj tudi letos radi pomagali pri tem dobrem delu. Nastopi učencev pri petju in v igri »Krojaček junaček« so nam dokazali, da so imeli večje in skrbne voditelje. Miklavž je pravilno orisal razmere v našem trgu, ki so se tekom enega leta precej spremenile. — Na praznik Brezmadežne je bilo sprejetih v Marijin vrtec in družbo do 100 novih članov, slovesnost, kakoršne še Petronska župnija dosedaj ni videla. Prelepe skioptične slike iz Lurda v natlačeno polni dvorani so dostojno zaključile program Marijinega praznika.

Ptuj. Dne 2. t. m. je v minoritskem samostanu po kratki bolezni v 82. letu umrl g. Valentin Jelušič, oče p. Karla, tukajšnjega kateheta in kapelana. Pokojni je bil zgleden krščanski mož. Težave in bridkosti v svoji bolezni je prenašal zelo vdano. Sv. obhajilo in molitev sta bila v njegovih starih letih edina tolažba. Bil je po poklicu glasbenik, svoječasno je v Istri organiziral več godb. Zadnja leta svojega življenja je preživel pri svojem sinu v Zagrebu in Ptuj. Pogreb pokojnega je bil v nedeljo dne 4. decembra. Udeležba ljudi pri pogrebu je bila ogromna. Tretji red je svojega člana spremil korporativno na zadnji poti. Tudi mestna godba je s svojo udeležbo izkazala tovarišu zadnjo čast. Pri odprtem grobu se je g. župnik p. Alfons Svet v prelepem govoru poslovil od pokojnika. Njegovi duši naj sveti večna luč in pokoj! Preostalim pa naše iskreno sožalje!

Šmarje pri Jelšah. Pri nas menda kmalu ne

da na to polje vsepolno specialnega znanja. Ne zadostuje, da bi kedo posedal originalne obrazce in dobre štampljke, treba je natančno poznati številke serij za potne liste posameznih držav. Nikakor se ne sme zagrešiti ta napaka, da bi kedo uporabil na potporbi številko potnega lista, ki se je zgubil in je bila njegova številka razglašena po listih.

Poleg potporbiteljev potnih listov so tudi trgovci za to robo. Nastopajo po kavarnah, na kolodvorih ter v krajih z razvitim tujskim prometom. Posedajo popolnoma zanesljivo oko za one osebe, katere nujno po-

ja«. Strah jih je bilo, da bi jih ne izdala in preprečila nameravano lopovščino. Tedaj sva zvedela prvič, da imajo še druge zlobne načrte. Kaj bi naj pravzaprav bilo, nisva še znala. Dva dni pozneje je odšel Sahib in se je vrnil včeraj. Nato sva čula, da so hoteli oropati nekoga drugega. Tedaj je morala Sita v mesto...«

Sedaj je podalo dekletce svoj doživljaj s prosjaškim kačjim zarotiteljem in Rama je nadaljeval:

»Svetnik, ki je sedel pred vrati, je bil Sahib. Mož, ki je odhitel po denar, je bil Mohamed, kar sem čul pozneje. Drugič so se pogovarjali o bakru iz Damaska in o Kalyanu, kjer bi se naj nekaj zgodilo. Danes zjutraj so pa govorili, da hočejo delati zlato, kajti Sahib je vprašal, če še meša Mohamed zlato. In sedaj sem odkril še nekaj drugega«, je povdaril zmagoslavno in pokazal na policista, »danes zjutraj so spravili kovinaste plošče v zaboj. Bil sem v sobi, ko so se ukvarjali z odpremo. S ploščami so potvarjali bankovce. Eno tako ploščo sem predal stražniku, druge so naložili na avtomobil in so jih odpeljali.«

Zamišljen je sedel sodnik za mizo in zaukazal:

»Privedite mi obdolženca štev. 171!«

Povabil je patra in otroka na stol, odvzel je policistu že prej omenjeno ploščo in se podal z njo k omari. Rama je videl, da je bilo tamkaj shranjenih še več enakih plošč. Štev. 171 je prišel.

»Mohamed, ti si nam povedal čudno zgodbo. Kako sta se pisala tvoja prijatelja?«

»Omar in Ali.«

»Da, tako sta se glasili njuni imeni«, je potrdil Rama.

Sodnik mu je zaukazal, naj molči.

»In oni svetnik z Mama Hajani?«

»Sahib.«

Naenkrat se je pričelo svitati Rami. Ta le mož pred njim je bila ona oseba, katero je hotel rešiti. Kaj je delal tukaj?

Sodnik je čital zapisnik:

»Mislim, bilo je tako, da te je obiskal berač v družbi male deklice. Pripoveduj!«

Na dolgo in široko je klatil o dogodku Moha-

bo več hiše, v katero bi ne prihajal »Slovenski gospodar«. Posebno v tekočem letu se jih je bilo mnogo nanovo naročilo in smo prepričani, da tudi v prihodnje zaostali ne bodo. Je pa ta časnik res naš prijatelj in voditelj, ki rad bilježi tudi naše žalostne in vesele dogodke, nam prinaša novice od vseh strani, nam daje pametne nasvete in na naša vprašanja modro odgovarja ter s svojimi zanimivostmi poučuje in zabava stare in mlade. Nikar tedaj odlagati z novo in sicer celoletno naročbo, tudi zaradi tega ne, ker v slučaju požara le tisti dobijo podporo, ki so v decembru 1932 ali vsaj v januarju 1933 vplačali celoletno naročnino v znesku 32 Din. — Dne 7. decembra pokopani mizarški mojster Tomaž Lorgar pač zasluži, da ga v posebno lepem spominu ohranimo. Stal je vedno v prvi vrsti odločno katoliških mož in ga nisi nobeno prvomesečno nedeljo pogrešal pri mizi Gospodovi. S svojim zetom in vrlim naslednikom na lepem domu tam gor v Zastranjah nam je napravil za našo popolno prenovljeno dekanjsko cerkev umetno lepa velika vrata in obhajilno mizo. Bog mu daj vesel Božič v nebesih obhajati in tudi nam Šmarčanom sprositi vesele praznike in zdravo srečno novo leto!

Sv. Kunigunda na Pohorju. Dne 7. t. m. je nenadoma umrla blaga in dobra gospodinja Antonija Pristovnik. V hvaležni spomin na njo so sorodniki in sosedi na sedmini zbrali 202 dinarja za novo bogoslovnico v Mariboru. Bog obilno poplačaj vsem darovalcem, pokojnica pa naj uživa večni raj!

Št. Andraž pri Velenju. Dne 2. decembra smo pokopali mladeniča Franca Uratnik. po domače Juga. Dne 8. decembra pa smo spremili na zadnji poti gospo Frančiško Dušič, soprogo Ivana Dušiča, po domače Podhunška. Blaga pokojnica je po kratki bolezni vkljub zdravniški pomoči preminula, stara še le 42 let. Zapušča moža in dva sinova, ki sta stara eden 12 let, drugi 2 in pol leta. Kako priljubljena je bila pokojnica, je pričala pri pogrebu ogromna udeležba ljudi od daleč in blizu. Pevsko društvo je zapelo na grobu v srce segajočo žalostinko. Od pokojne se je poslovil z lepim in ginljivim nagovorom vlč. g. župnik. Blaga rajna naj počiva v miru! Preostanim naše sožalje!

Št. Janž pri Rečici. Gotovo vam ne bo odveč,

g. urednik, ako šentjanžki dopisnik govori tudi o športu. V nedeljo dne 11. decembra so priredili tekmovalci iz Mozirja in iz Ljubnega tekmo peške. Okrajna cesta, ki pelje iz Mozirja do Ljubnega, meri 14 km, je bila razmerjena na polovico, kjer je bil cilj in sredina te proge ravno v Št. Janžu. Sedaj so tekmovali, kateri dospe prvi na cilj: ali iz Mozirja ali iz Ljubnega. Tekmovalo je 70 tekačev, po 35 na eno stran. Tekmovalna proga je bila zaznamovana na vsakih 200 m s količkom, kolikor je imel preleteti eden tekač. Cesto, ki pešačiš dobro uro in pol, so pretekli v 18 minutah. Rekord tekme je bil med Mozirjani. Tekač iz Mozirja je prehitel svojega nasprotnika za 21 sekund. Tekme se je udeležil tudi ravnatelj Marijinega grada iz Nazarja, g. inž. Žumer, in bil pri zmagovalcih. Radovednežev, ki jih je zanimal rezultat tekme, se je zbralo v Št. Janžu na cilju, kakor na kakšnem mestnem trgu. Po končani tekmi so se zbrali tekmovalci v gostilni Vrtačnik in se tam malo okrepčali. Nato so zapeli istotam fantje iz Homc pod vodstvom g. Časla prekrasno pesem: »Slovenec sem...«, da jih je bilo res veselje poslušati. Tako radi kaj sličnega vidimo tudi mi med kmeti, čeprav je nam kmetom šport vsakdanje delo, kjer dosti razgiblujemo svoje mišice. Kaj bi ne bilo boljše tudi za mlade naše kmečke fante, da se udeležujejo tega ali onega športa v nedeljskih popoldnevih, kakor pa da popivajo po gostilnah in tam zapravljajo zadnji svoj težko prislužen dinar in si večkrat nakopajo velike sitnosti. — Jaz pa vam, dragi tovariši, sedaj ob novem letu ne bom priporočal nobenega drugega športa, nego če še niste naročniki »Slovenskega gospodarja« in »Našega doma«, da sežete takoj po njem. Vsak kmečki delavec z lahkoto plača skromno naročnino 32 Din letno. Skozi celo leto te bo obiskal redno vsaki teden. Zares, mnogo prekoristnega čitva najdemo v njem, in tega tako v priprosti vsebini razumljivega vsakemu kmetu. V letu 1933 naj bo geslo vsakega: »Slovenski gospodar« v vsako kmečko hišo. Dopisnik želi vesele božične praznike in srečno novo leto vsem čitateljem in čitateljicam »Slovenskega gospodarja«.

Ljubečna pri Celju. Tista dva dimnika, ki se tako ponosno dvigata nad naše ute, kolikokrat smo se že jezili nanje! Skoraj nam ne

kaže drugega, kakor da vsi lastniki opekar-nic napovemo konkurz. Saj imamo toliko tega obrtnega davka, da kar omahujemo. Kako in koliko opeke prodamo, to je pa druga reč. Sicer pa že dolgo ne kupujemo več za denar (ko ga pa nihče nima), ampak je pri nas v veljavi takozvani »gegenkšeft«, to je: blago za blago. Za opeko dobimo pijačo, drva itd. Težko gre, a dosedaj je za silo še šlo. Ali ta prešmentana kriza tudi nas ni pustila v miru. Opeka nam neprodana po utah in pečnicah leži, zadnji čas pa smo dobili lepe lističe od davkarije. In sedaj, s čim bomo plačali? Saj še voziti več ne moremo. Kar se za opeko denarja dobi, gre vse skozi roke tovarnarjev. Denar za vožnjo pa dobe povečini lastniki to-vornega avtomobila. Po dnevi in po noči ta avto po cesti brni, naš konj pa v hlevu pri praznih jasliah stoji. Velike so jame po naši vasi, pa še večje so luknje v naših žepih, naj-večja pa je skrb: kaj bo?

Škofjaves pri Celju. Nedavno nam je naš občinski sluga raz svoje lece oznanil: za naše brezposelne se bo pobiralo od hiše do hiše. Res, prav radi damo, kar imamo, toda v teh težkih časih še ta »davek«. Dosedaj je bilo v navadi, da smo podpirali le tiste, ki delati niso mogli, sedaj bi pa še take, ki bi delali lahko, o dela nimajo. Kolednik v novem Mo-horjevem koledarju pravi, naj se poskrbi našim brezposelnim v prvi vrsti delo. Naj bi občine, okraji, banovine pač poskušale te ljudi najprej zaposliti pri raznih javnih delih, cestah, regulacijah, gradnji hiš itd. Dobro bi bilo, da bi tudi naša občina začela na kaj takega misliti. Sicer ne odrekamo brezposelnim ničesar, vendar pa mislimo, da se jim more poskrbeti predvsem delo.

Galičija pri Celju. Milo so doneli gališki in šentjüngerski zvonovi in nam naznanjali tužno vest, da je za vedno zatisnil svoje oči blagi oče in posestnik Franc Falant. Rajni je bil blagi oče svojih otrok in občinski odbornik. Bil je tudi krajevni šolski odbornik. S svojim gospodarstvom je dokazal, kaj premore prid-na roka in trdna volja. Kako je bil priljubljen, je pokazal njegov pogreb, ki se ga je udeležilo veliko število ljudstva. Dragi Franc, počivaj v miru! — Sadna letina je bila precej dobra. Polne so kleti vina in drugih pijač. Le kupcev ni. Je pač kriza! — Dne 8. decembra

med in tokrat je bila Sita, ki je skočila vsa razburjena pokoncu:

»Da, tako je bilo, in dragulje je kupil oni drugi!«

Ves začuden je zrl v otroka Mohamed

Sodnik se ni pustil speljati na led:

»In baker iz Damaska?«

»Na celem trgu smo ga iztaknili le pri enem Kovaču. Rabili bi ga naj bili za izdelovanje zlata.«

»Ta je bil Šefkija, sluga!«, je razodel Rama svoje misli na glas.

»In kaj se je zgodilo v Kalyanu?«

Mohamed je pojasnjeval.

Rama je sklenil doživljaj z zatrdilom:

»Bil je sluga Ali!«

»Da, saj sem vendar sam izpovedal, da morata biti čeber in baker v moji hiši. Mi ni znano, kedo bi ju bil odstranil!«

»O!« je vzkliknil Rama. »Vse smo našli pri Sahibu.«

»V tvoji hiši ni bilo ničesar drugega, kakor popolnoma urejena ponarejevalnica!«

»Kaj takega v celem svojem življenju nisem niti videl!« je vzdihoval Mohamed.

Na migljaj sodnika so odpeljali šte. 171 v zapor. Stopal je sključeno kakor kak stavec.

Sodnik je vstal izza mize, položil roki na glavi Rame in Site ter rekel:

»Da, ta le mož prej je bila ona oseba, katero sta hotela rešiti. Ob ves svoj denar bo, ako ne ujamemo roparjev. Mislim, da je že prepozno, da bi jih dosegla roka pravice. Gotovo niso več v Bombayu. In tukaj v naši ljubi Indiji je roka pravice tolikokrat prekratka. Vidva sta pa Mohameda le rešila. Brez vaju bi bil romal za dobrih 10 let v ječo. — Gospod pater, častitam vam na takih otrocih!«

Pozni večer je prinesel otrokoma še večje veselje in presenečenje. Pater, ki ju je vodil po Bombayu, jima ni bil zaupal, da je telefoniral v Sangamner. Rada bi se že bila podala k počitku, a pater je znal vedno kaj prav zanimivega povedati.

(Konec prih.)

trebujejo potvorjene potne listine.

Najhujši sovražnik ponarejevalcev potnih listov in drugih listin, legitimacij itd., je takozvana ultravioleto svetilka, ki razkrinka takoj vse skrivnosti, katerim nikakor nista kos navadno človeško oko in povečalno steklo.

Pozor! Pozor! Za čiščenje presvetega Rešnjega Telesa je izšel nov molitvenik

„Pridite, molimo!“

ki obsega poleg običajnih molitev tudi šest molitvenih ur za skupne molitvene ure. Zelo priročna knjiga stane samo Din 16.— z rdečo obrezo in Din 20.— z zlato obrezo.

Knjiga se naroča pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Ako hočemo, da se dobro počutimo,

se moramo pobrigati za dobro prebavo in urejeno odvajanje, brez katerih ni zadostne cirkulacije krvi in vsled tega seveda tudi ni zdravja. Če smo nezadovoljni s pre-

bavo in delovanjem črev, nam dobro učinkujejo Fellerjeve »Elsa«-kroglice, ki naglo in zanesljivo delujejo, so popolnoma neškodljive, ne dražijo črev in povzročijo lahko stolico. 6 škatelj Din 30.—, 12 škatelj Din 50.— že z zavojem in poštnino vred pri lekarnarju Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341, Savska banovina.

Odobr. od Min. soc. pol. i nar. zdr. Sp. br. 509 od 24. III. 1932.

smo dobili pri nas prvi sneg. Bog nas obvaruj prehude zime in prehudega mraza!

Pišec. Žalost je objela te dni naša srca. Umrla je naša blaga in dobra gđc. Ivana Högelsberger v 77. letu svoje starosti. Kdo ni poznal naše gospodične daleč naokoli in njenega dobrega srca. Kolikim je nudila pomoč in okrepčilo. Ni čudo, da je šel glas o njeni dobroti celo v tuje države. Saj je imela gospodična prijatelje in znance v vseh evropskih državah. Dolgo časa je bila tudi učiteljica glasbe na francoskem zavodu Presvetega Srca (Sacre coeurs) v Gracu. Posebnost njenega življenja je tudi v tem, da je ostala samska vse življenje in so jo krstili in birmali naš veliki Slovenec Anton Martin Slomšek. Še prvo sv. obhajilo je gospodična hotela prejeti iz škofovih rok, pa dobila je odgovor, da zato pač mora priti v Maribor, kar ni storila. Krščena in birmana je bila namreč v Brežicah. Tužno so zazvonili zvonovi sv. Mihaela in naznanjali vinskim goricam in nji prebivalcem, da ni več nje, ki je sleherno jutro, ko je bila še zdrava, z daljnogledom premotrla s svojega hrička nad sv. Mihaelom vso okolico. Mi gospodične več med nami, a njen duh in njene dobrote bodo ostale vedno med nami. Dobrotni Bog pa ji naj bo dober plačnik, saj se je vedno raynala po Njegovih besedah: »Kar ste storili kateremu teh najmanjših, ste meni storili.« Počivaj v miru, blaga duša!

Advokat dr. Žnidaršič Anton

naznanja, da je prevzel v

Slov. Bistrici

advokatsko pisarno

g. dr. Lemeža Urbana

in da posluje v dosedanjih uradnih prostorih na Glavnem trgu. 1330

Ljudski pravnik.

7. Priposestevanje pravice do uporabe žage in zemljišča. G. P. Ž. V. Sosea sta žagala na Vaši žagi in rabila zemljišče že od leta 1906 proti vsakokratni prošnji in rednemu plačevanju za uporabo ter prispevala polovico za popravilo žage. Leta 1915 in 1918 sta prevzela posestvi sosedov njihova sinova, ki sta za uporabo prav tako prošila. Po smrti Vašega očeta leta 1922 pa samovoljno rabita zemljišče in žago, ne da bi kaj prosila in sta že celo čez pol leta rabila žago, delno prispevala k vporabi, za odškodnino zemljišča pa sploh nista vprašala. Leta 1931 ste Vi prevzeli posestvo. Sosea pravita, da polovica žage pripade že njima, kakor tudi da imata pravico do polovice vsega k žagi spadajočega zemljišča, ker ste že predolgo skupno rabili. To žago s posestvom vred je kupil Vaš oče leta 1906 in ni vknjižena na Vašem zemljišču nobena služnost v korist bratov-sosedov do uporabe zemljišča in žage. Vprašate, kaj je s priposestevanjem sosedov in če se priposestevuje tudi med sorodniki. — Pravico do uporabe žage in zemljišča priposestevuje oni, ki vporablja vse to skozi 30 let z vednostjo lastnika, očitno in brez vsakega naslija proti lastniku. Ako pridobi novi lastnik žago in zemljišče, pa ne ve za nobeno tako pravico, ker to ni vpisano v zemljiški knjigi, tedaj začne teči 30letna doba proti novemu lastniku z dnem, ko je postal

lastnik. Vaš oče je postal lastnik leta 1906. Ker niso bile pravice sosedov vknjižene, te pravice ne obremenjajo Vašega zemljišča. Pa tudi to, da so Vašega očeta vedno prosili za vporabo in plačevali za vporabo, govori za to, da si niso mogli svoje pravice do uporabe priposestevovati. Na vsak način je treba zadevo dokončno urediti in spraviti v red. Kakor izhaja iz Vašega pojasnila, sosedu niso priposestvovali pravice, ker ščiti med drugim Vas, oziroma Vaše posestne prednike zemljiška knjiga. Z ureditvijo ne odlašajte, ker bo leta 1936 že 30 let. Poskusite z mirno ureditvijo; če ne bo šlo zlepa, boste morali tožiti oba sosedu na ugotovitev neobstoja služnosti vporabe zemljišča in žage. Sicer pa se priposestevanje začne, nadaljuje in konča tudi lahko med sorodniki.

8. Dolg vinskega trgovca. E. M. B. p. P. Vinskega trgovca, ki je obenem posestnik, ste iztožili in tudi že rubili. Pri dražbi zarubljenih predmetov ste ugotovili, da jih je nekaj že prodal, druge pa skril. Pravite, da se je nasprotnik iz Vas pred sosedu norčeval. Želite zvedeti, kako priti kmalu do denarja, ki ga nujno rabite. — Težko odgovoriti. Če vinski trgovec nima toliko poštenja, da bi Vam plačal vino, ki ga je že sam dalje prodal, ga bo treba z vso silo prijeti. Ker je zarubljene reči prodal in skril, ga ovadite pri državnem tožilstvu; treba bo navesti priče, pred katerimi se je iz Vas norčeval. Morda pa je bila prodaja odložena, ker je obenem tudi kmet. V tem slučaju ne boste z ovadbo ničesar dosegli, boste morali počakati toliko časa, da bo stopil iz veljave dosedanji zakon o zaščiti kmetov. Bo mogoče kazalo najeti novega odvetnika, ki bo brez usmiljenja preganjal brezsrčnega trgovca.

Po zaključku lista došle vesti in novice.

Hoče. Prosnetno društvo v Hočah priredi na Štefanovo ob treh popoldne in ob sedmih na večer pretresljivo igro »Božični večer živega mrtveca«. Pridite vsi v prav obilnem številu!

Silvnica pri Mariboru. Na Štefanovo prirede študentje Gogoljevo komedijo »Ženitev«. Prijatelji poštene zabave in ljubitelji smeha, iskreno vabljeni!

Medija-Izlake. Bliža se novo leto, s tem tudi obnovitev naročnine za »Slovenskega gospodarja«. Čeprav denarja v sedanjem času ni v

izobilju, se mora gledati, da poravnamo naročnino za list celoletno. Zakaj le v tem slučaju imajo naročniki ob morebitni požarni neugodi pravico do 1000 Din. To je gotovo prvi denar, ki ga dobi pogorelec v roke. Saj naročnina 32 Din je glede na pestro vsebino lista in mladinske priloge »Naš dom« prav malenkost in in jo lahko vsakdo plača.

SKRIVALNICA.

Kje je prodajalka božičnih drevesc?

Kje je prodajalec božičnih daril?

Sprejme se dekla v župnišče, sposobna za vsako delo. Naslov v upravi lista.

Pomoč oškodovanim! — Člani bivše »Vzajemne pomoči«, pozor! Podpisani nudim članom bivše »Vzajemne pomoči« iz Ljubljane radi njih nepričakovane zgube brezplačen nasvet. V poštev pa prihajajo samo taki člani, ki že posedujejo polico te pomožne blagajne bodisi iz oddelka za posmrtnine ali pa za doto. — Za območje: Ptuj, Ljutomer, Prekmurje: **Jakob Gregorec**, trgovski zastopnik, Ptuj, Vošnjakova ulica 4. — Za območje: Ljubljana, Kamnik: **Sitar Leon**, trgovski zastopnik, Ljubljana, Baragova ulica 9. — Za Kočevje in Velike Lašče: **Samsa Joško**, posestnik, Dolnje Retje 7, p. Velike Lašče. — Za okoliš: Celje-Vransko: **Leskošek Alojzij**, zastopnik, Celje, Razlagova ulica 5. 1344

V trgovini

1305

Anton Macun

v Mariboru, Gosposka ulica 10

so pri zimskem ženskem in moškem blagu ter pri gotovih ženskih plaščih in moških suknjah **znižane cene**, ker je še izbira zelo velika

Cepljene trte, eno- in dvoletne, po znižani ceni. Zahtevajte cenik od I. trsničarske zadruge v Sloveniji, p. Juršinci pri Ptuj. 1328

Konjski hlapec dobi službi takoj, zmožen za vsa poljska dela. Naslov: Maribor, Koroška cesta 49. 1319

Sprejem v oskrbo 1—2 otroka v starosti od treh let, proti odškodnini. Naslov v upravi lista. 1315

Obdolženec Vladimir Mikl obžaluje in prekljuje vse svoje obdolžitve in trditve glede g. dr. Novoseljskega, zdravnika pri Sv. Marjeti, s katerimi se mu je očitalo nepravilno, nestrokovno izvrševanje njegovega zdravniškega poklica in s katerimi se mu je očitalo, da previsoko računa svoj zdravniški honorar, kot neresnične ter se zahvaljuje g. dr. Novoseljskemu za odstop kazenskega pregon. 1331

Vino lastnega pridelka, novo in staro, 3 in 4 Din liter pri odjemu 10 litrov, pristno vinsko in sadno žganej. Zrinjskega trg 6. 1325

Radi dedščine se išče Bevk Marija, rojena leta 1877 v Trebnjem. Njen naslov naj se sporoči na Bevk Antona, Dol. Stara vas, pošta Št. Jernej, Dolenjsko.

Iz proste roke, brez posredovalcev, se prodaja posestvo v približni velikosti 18 oralov, obstoječe iz dveh gozdov, njiv, travnikov, sadonosnikov in krasnimi vinogradi, hiše, kapelice in gospodarskega poslopja. Hiša z gospodarskim poslopjem je na krasno ležečem hribčku. Vina se je letos pridelalo cirka 17 polovnjakov, ko bo prihodnje leto začel roditi tudi vinograd z novim nasadom, samo boljše vrste trte, bo vina pri srednji letini nad 20 polovnjakov. Posestvo je oddaljeno od železniške postajice 15 minut, od farne cerkve in šole pol ure. Na posestvu se nahaja premogokop, ki je last švicarske družbe in se bo v doglednem času začelo z obratom in je v tem slučaju zadržana lepa najemnina za cesto in prostor, ker zunaj premogokopa je vsa zemlja last lastnika posestva. Proda se z vsem živim in mrtvim inventarjem radi selitve k sorodnikom. Proda se proti gotovini, ali pa proti vložni knjižici Spodnještajerske ljudske posojilnice v Mariboru. Naslov se izve pri upravi lista. 1306

V manufakturni trgovini
Srečko Pihlar, Maribor, Gosposka ulica št. 5,
kupite vedno dobro in poceni.

Kupim v Savinjski dolini, v okolici Celja ali Maribora samo hišo z vrtom in eventuelno njivico za 40—50.000 Din. Polovico plačam v gotovini, ostalo s hranilno knjižico ali pa v mesečnih obrokih. Ponudbe pod »Učitelj« na upravo lista. 1332

Kupim hišo z vrtom. M. Arzenšek, Šmarje pri Jelšah. 1336

Pravo vscelje v teh časih

je poceni in dobra obleka za jesen in zimo za moške in ženske. 1228

Franc Kolerič,
trgovska hiša

Apače

Apače

Odprite vrata!

Naš znak.

Vsaka organizacija ima svojo člansko legitimacijo in svoj znak. Tudi katoliška Cerkev je velika organizacija. Uradna legitimacija katoličanov je krstno izpričevalo, dejanska legitimacija, njen znak, po katerem se spozna, da je kdo res katoličan, pa je: **kakšno časopisje naroča in čita**. Katoličan sme imeti le ono časopisje, ki se javno prizna za **katoliško**.

Hočete biti srečni?

Hočemo! Hočemo! Ni niti enega človeka na svetu, ki bi rekel, da ne bo biti srečen. Razlika med ljudmi je le v tem, da iščejo srečo na različnih potih. Do sreče pa pride samo oni, ki sledi klicu: Jaz sem pot, resnica in življenje. »Nedelja« hoče biti vaš ka- žipot k tej sreči. Vsaj vsako nedeljo pogledajte s pomočjo »Nedelje«, če ste na pravi potil

samo dva dinarja na mesec,

to je izdatek, ki ga kljub težavam zmora skoro vsaka družina, vsak posameznik. Da teh dveh dinarjev ne dajemo redno tudi za »Nedeljo«, je vzrok pač to, da nismo še navajeni.

Celoletni naročniki zavarovani!

Celoletni naročniki, ki plačajo enkrat celoletno naročnino 24 Din, so za slučaj smrtne nesreče zavarovani za 1000 Din, ki jih Vzajemna zavarovalnica izplača svojcem ponesrečenega naročnika. V preteklem letu so bile zplačane tri zavarovalnine:

Klobasa Franc, polir, Žerjavci, Št. Lenart v Slov. goricah,
Ana Krajnc, žalec, ki je ponesrečila pri znani avtobusni nesreči pri Žalcu,
Aprisnik Ivan, Tezno, ki ga je povozil vlak.

832 strani debelo knjigo

imate tekom leta, ker izhaja »Nedelja« tedensko na 16 straneh, za 24 Din, polletno za 12 Din, četrtletno za 6 Din. Po pošti plačujte vsaj po 6 Din, ker so veliki stroški!

Uprava „Nedelje“, Maribor, Koroška c. 5.

KUPUJTE
NAJBOLJŠE
DOMAČE
IZDELKE

ZA BOŽIČ

NAJPRAKTIČNEJŠA DARILA

KUPUJTE
NAJBOLJŠE
DOMAČE
IZDELKE

ZA GOSPODE

nizki čevlji, črni in rjavi Din 165.-
visoki čevlji, črni in rjavi Din 165.-
lakasti orig. Good Welt Din 225.-

PRVOVRSTNA KAKOVOST
NIZKE CENE

ZA DAME

čevlji črni in rjavi . . . Din 145.-
čevlji lakasti Din 165.-
čevlji kombinirani . . . Din 195.-
čevlji semiš z lakom . . . Din 215.-

KUPUJTE
NAJBOLJŠE
DOMAČE
IZDELKE

Podružnice

MARIBOR CELJE LJUBLJANA KRANJ
vogal Gosposke in Kocenova ul. 2 Aleksandrova 1 Ivan Savnik
Slovenske ulice Miklošičeva 14

Banja Luka, Beograd, Crikvenica, Karlovac, Murska Sobota, Niš, Novi Sad, Novi Vrbas, Osijek, Sarajevo, Skoplje, Sombor, Split, Subotica, Sušak, Šibenik, Vel. Bečkerek, Vršac, Vukovar, Zagreb.

ZA OTROKE

čevlji z zaponko 18—27 Din 45.-
čevlji visoki 26—30 . . . Din 85.-
čevlji visoki 31—35 . . . Din 105.-

ELEGANTNA IZDELAVA, TRPEŽNA IN ZDRAVA OBUTEV

domači čevlji v vseh barvah . . . Din 38.-
domači čevlji visoki Din 45.-
Melton čevlji iz črne klobučevine, obšiti z usnjem Din 125.-

MOŠKE, DAMSKE IN OTROŠKE NOGAVICE
V BOGATI IZBIRI, PO NIZKIH CENAH!

ČEVVLJE

KUPUJTE
NAJBOLJŠE
DOMAČE
IZDELKE

Majerja s 4 delavci vzame proti polovični razdelitvi kultur vseh vrst Ivan Kreft, Sv. Jurij ob Ščavnici. 1307

Stare obleke dobro ohranjene proda starinar Samuh, Maribor, Mlinska ulica 1, poleg g. Vlahoviča. 1290

Zimsko blago za obleke, plašče itd. se kupi po ceni v 1011

Trpinovem Bazarju

Maribor, Vetrinjska ulica 15.

Viničar, dober, vesten in priden, s 4 delavnimi močmi se sprejme po Svečnici. Maribor, Tatenbachova ulica 13, Mejovšek. 1300

Ugodna prilika. Po zelo znižanih cenah dobite manufakturo, pletenine, nogavice itd., kakor tudi druge potrebščine za božične praznike samo pri Franji Zagožen, Radmirje 33, žel. postaja Šmartno ob Paki. 1314

Dihurjeve in druge kože od divjačine kupuje po najvišji ceni I. Ratej, trgovec v Slov. Bistrici. 1275

Trgovci in obrtniki!

Novoletno reklamo stenskih koledarjev z bloki vam najugodnejše natisne Tiskarna sv. Cirila v Mariboru kjer imate tudi veliko izbiro. Ne odlašajte z naročili, da jih boste pravočasno imeli!

Najvarnejše in najboljše naložite denar pri Ljudski posojilnici v Celju

registrovani zadrugi z neomejeno zavezo
v novi lastni palači na oglu Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice

Stanje hranilnih vlog znaša nad Din 100.000.000.—
Posojila na vknjižbo, poroštvo ter zastavo pod najugodnejšimi pogoji.

Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 5000 članov-posesnikov z vsem svojim premoženjem.

Rentni davek
plačuje posojilnica iz svojega in ga ne odteguje vlagateljem.

Čebelarji! Vse čebelarske potrebščine kupite po izjemnih cenah v trgovini Fr. Stupica, železnina in zaloga poljedelskih strojev v Ljubljani, Gospodarska cesta 1. 1304

Velika izbira volne, preje in čipk, predtiskarija: Pavla Slugoga, Celje, Vodnikova ulica, nasproti Ljudske posojilnice. 1283

Kmetice! Najboljše zamenjate orehe, bučno seme in drugo v tovarni bučnega olja v Mariboru, Taborska 7, pri državnem mostu. 1273

Posojila brezobrestna za odkup zemljiško-knjižnega dolga, nakup posestva in zidavo hiš, podeljuje: »Zadruga«, Ljubljana, poštni predal 307. Išče zastopnike. 1221

Banovinska trsnica in drevesnica v Kapell pri Slatina-Radencih

dobavlja prvovrstno sadno drevje (visokodebelno in pritlično) od jablan, brušk, črešenj, breskev ter la cepljenke vinske trte na raznih ameriškanskih podlagah. Cene zmerne, zahtevajte ponudbo! 1098

V letu 1933

izhaja v Cirilovi knjižnici

KARL MAY

Za prihodnje leto pripravljamo vsem prijateljem Karl Mayjevih povesti roman

SATAN IN IŠKARIOT

v 12 zvezkih (treh vezanih knjigah) nad 1600 strani.

Plačevanje: Samo 10 mesečnih obrokov po Din 13— za broširane in Din 17— za vezane knjige. Cene veljavne do preklica.

Detektivski roman je. Pa ne detektivski roman z običajnimi vlomilci in duhovitimi detektivi, **POTOPIŠNI ROMAN** je tudi obenem, kakršnega zna pisati le Karl May, poln zemljepisnih in narodopisnih zanimivosti in mikavnosti. Tri dele sveta prepotuje s knjigo v roki, v Ameriki se začne dejanje, na divjem zapadu med Indijanci, v Evropo greš s pisateljem in čuješ otožno, pa mično vaško zgodbo uboge mlade Marte, ki čaka na ogromno dolarsko dediščino, pa je ne more dobiti, ker so ji jo ugrabili sleparski Meltoni, v Egipt, v Kairo pohitiš za zločinci in v puščavo Sahare, zalotiš zločince med beduini, uidejo ti v Ameriko, rad bi za njimi, pa ti Winnetou zboli na morskoli bolezni. Šele po dolgih mesecih si spet v Ameriki, drhteč od pričakovanja se podiš s pisateljem za zločinci po divjem zapadu — Ali bodo milijoni izgubljeni —?

Glavni osebi sta brata Meltona, Harry, pravi satan v človeški podobi, ki hladnokrvno žene v strašno smrt celo družbo izseljencev in jih žrtvuje manonu, pa izdajalski Thomas, Iškariot, ki izda svojega prijatelja in dobrotnika, ubije lastnega brata in bi izdal tudi sina, če bi mogel, vse samo, da zaseže milijone dolarjev.

Usoda zločinskih bratov pa je — ženska, Jonatan, Thomasov sin, je izrabil svojo podobnost z Amerikancem Small Hunterjem, ga ubil in se polastil njegove dediščine. Oče in stric mu pomagata pri velikopotezni slepariji. Vse bi bilo slo po sreči, — pa se Jonatan zaljubi v lepo Judito, židovsko dekle, izseljenko, ki je zapeljala in ugonobila že tudi indijanskega poglavarja »Zvito kačo« in Harry Meltona. Na njeno prigovarjanje zbežijo na divji zapad v indijanski grad »Zvite kače«, da bi tam izginili z milijonskim plenom.

Po Juditini koketnosti in domišljavosti pa prideta sleparjem na sled navihani Old Shatterhand in nepreosljudivi Winnetou, slepa ljubezen do lepe Judite zvabi Jonatana vse globlje v njune skrbno nastavljen mreže, in ko ne more več uiti, vrže listnico z milijoni v jezero. Uboga Marta pa —

Ne bom vam vsega povedal. Sezite po romanu! Povem vam, v eni sapi ga bodele brali do zadnje strani!

Denar naložite najboljšo in najvarnejšo pri Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru

Gospodarska ulica

r. z. z. n. z.

Ulica 10. oktobra

Najugodnejše obresti za vloge in posojila. Stanje hranilnih vlog nad 62.000.000 dinarjev.

Za varnost hranilnih vlog jamči nad 3.000 članov, večinoma trdnih kmetov in posestnikov, z vsem svojim premoženjem in nepremičnim premoženjem kar znaša v vrednosti več sto milijonov dinarjev.

Denar lahko vlagate po položnici. Pišite po nje!

Vesele božične praznike
želijo svojim cenj. odjemalcem
sledede tvrde ter se priporo-
čajo:

Medic & Zankl
trgovina barv in lakov
Maribor, Glavni trg 20

Vesele božične praznike in sreč-
no novo leto želim vsem svojim
cenjenim gostom in prijateljem
ter se že za naprej priporočam
obile obisk

Franja Račič
gostilničarka
Ptuj, Slomškova ulica 2

Franjo Vrabl
trgovina z železnino
Ptuj

Vesele božične praznike ter
srečno novo leto 1933 Vam že-
lim ter se priporočam za na-
daljno naklonjenost mojemu
podjetju, katero še vedno vo-
dim na Zrinjskem trgu 6/II
Z odl. spoštovanjem
Ivan Hajny, Maribor

V »Malih oznanilih« stane vsaka beseda Din
1.20. Najmanjša cena za oglas je 8 Din. Manj-
ši zneski se lahko vpošljejo tudi v znamkah.
— Upravništvo odgovarja na razna vprašanja
samo takrat, ako je priložena znamka za Din
2.— za odgovor.

Upravništvo.

Kostanjev taninski les še vedno kupuje in pla-
ča po najvišji ceni tvrdka Ernest Marinc v
Celju. Ponudite! 1329

LJUDSKI SAMOPOMOČI V MARIBORU
izrekam podpisana javno zahvalo za ku-
lantno izplačilo pripadajoče podpore po
smrti mojega očeta g. **Matija Černec** in
priporočam to društvo vsakomur najto-
plejše.

Celje, dne 10. decembra 1932.
1339 **Tereziya Černec.**

Javna zahvala »Ljudski Samopomoči« v
Mariboru.

Po smrti gospe **Ivane Heuman**, ki je
bila le 4 tedne zavarovana. mi je gornje
društvo izplačalo pripadajočo podporo
kulantno, za kar ji izrekam javno za-
hvalo in priporočam to tako važno člo-
vekoljubno ustanovo vsakomur v takoj-
šen pristop.

Šmarje pri Jelšah, dne 12. dec. 1932.
1340 **Josip Pogorevc.**

Provandein

Svinjerejci — pozor!

Po celem svetu znan belgijski preparat, ki prepreči bolezi
ni pri svinjah ter jih za 2 do 3 mesece prej zreli. Tovarna
tega izvrstnega preparata je vsled krize dosegla znižanje
cene z željo, da ga uporabljajo vsi svinjerejci. Ako se ho-
čete prepričati o resničnosti našega oglasa, izkoristite pri-
liko in kupite pri Vašem trgovcu takoj 1 originalno škat-
lo od približno 800 g, ki stane sedaj samo 25 Din. Garan-
cija: V slučaju neuspeha sprejmemo neporabljeno količi-
no ter vrnemo ves denar. Ako ga v Vašem kraju nimate,
pišite nam in mi Vam pošljemo vsako količino. Navodilo
za uporabo se nahaja v vsaki škatli v hrvatskem jeziku.

Generalni zastopnik za Dravsko banovino:

Josip Junc,

Ljubljana, Aleksandrova cesta 5-II.

1178

Sprejme se takoj mli-
narski vajenec na tri
leta, hrana, stanovanje
in nekaj plače, pri Fr.
Drame, umetni mlin v
Slov. Konjicah. 1317

Kmetovalci, pozor! —
Da premagate krizo, si
dajte Vaše gospodar-
ske stroje, slamorezni-
ce, reporeznice, doma-
če mline, motorje, stu-
denčne pumpe, sesal-
ke, vodovode itd. poce-
ni popraviti ali nove
naročiti pri strojničarju
Jožef Kadrmas, Mari-
bor, Melje, Kraljeviča
Marka ulica 13. 1318

Ves Maribor že govori,
da najcenejše kupiš
obleko, pohištvo itd. in
tudi dobro prodaš po-
sebno starinske pred-
mete. Zato ja ne poza-
bi naslova: Grajska
starinarna, Maribor,
Trg svobode 1. 1320

Inserirajte!

Ali se hočete svojega

revmatizma,
podgroma, išlase, bolečin v križu na neškod-
ljiv način
rešiti?

Revmatizem je strahovita, povsod razširjena
bolezen, ki ne prizanaša ne bogatinu ne siro-
maku in si išče svoje žrtve v kočah in pala-
čah. Način, kako se bolezen javlja, je razli-
čen; često se pripeti, da se bolezen, kateri so
prej pripisovali druge vzroke, pozneje izkaže za

revmatizem.

Bolečine v sklepnihi udih, otekli deli udov,
spacene roke in noge, trganje, zbadanje v raz-
nih delih telesa, da, še celo slabosti v očeh so
često posledica revmatičnih boleznih in pod-
groma. Kot so različne oblike, v katerih se
javlja ta bolezen, tako so različna tudi sred-
stva in zdravila, ki jih uporabljamo proti
njej. Največji del teh zdravil ne more boleznih
odstraniti, ampak kvečjemu lajša bolečine.
Kar pa mi tukaj priporočamo, je uspešno,
enostavno domače zdravljenje, ki je že
mnogim trpinom pomagalo!

Naše zdravljenje je odlično, hitro pomaga in
to celo tedaj, ko je bolezen že zastarela in
kronična. Da bi dobili še več priatešev, smo
se odločili, da pošljemo vsakomur, kdor nam
piše, 888

poučno knjižico zastoj.

Kdor trpi in želi, da se reši bolečin, naj takoj
piše na naslov:

August Märzke,
Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalstr. 5. Abt. 288.

Proda se lepo posestvo, 20 oralov, četrta ure od farne cerkve
Sv. Benedikt, drugo posestvo zraven iz 8 in pol oralov,
sadosnosnik. Naslov: Feliks Kozar, Sv. Benedikt v Slo-
venskih goricah. 1337

Vdovec z denarjem išče sobo pri posestnici brez otrok bli-
zu cerkve, kjer bi njej pomagal pri delu in z denarjem.
Naslov: Maribor, Beograjska ulica 43. 1343

Knjigarna in trgovina s papirjem

Franc Leskovšek

se nahaja

v Celju, Glavni trg 16 1187

Širite „Slov. gospodarja“!

Hranilnica Dravske banovine Maribor

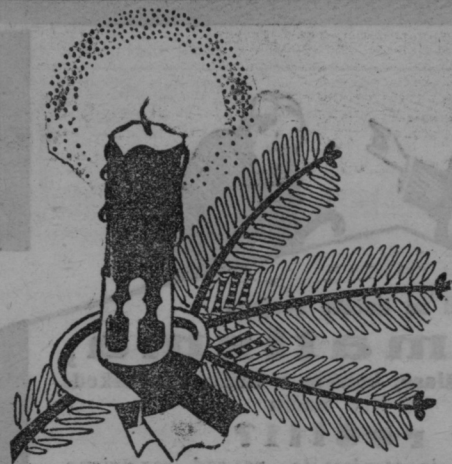
Centrala: Maribor

v lastni novi palači na oglu
Gospoke-Slovenske ulice.

Podružnica: Celje

nasproti pošte, prej Južnošta-
jerska hranilnica.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Najbolj
varna naložba denarja, ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim
premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno.

Za Božič

je obutev najprimernejše darilo!

Za otročičke:

DIN. 25
Vrsta 7042
Tople copate iz volnenega sukna z močnim podplatom in toplimi vložki obvarujejo Vaše otroke pred prehlajenjem.

DIN. 35
Vrsta 2851-05
Čevlji iz laka ali rujavega boksa za naše najmlajše odjemalce. Vel. 19-26 Din 35.—, vel. 27-34 Din 49.—, vel. 35-38 Din 69.—.

DIN. 35
Vrsta 3661-00
Otročičkom za mraz visok čevljiček iz črnega ali rujavega boksa s podplatom iz krupona vel. 19-27.

DIN. 59
Vrsta 9891-60
Nepremočljivi otroški škornji iz lakastega gumija, v katerih otrok lahko hodi tudi po največjem snegu in blatu. Vel. 19-26 Din 59.—, 27-34 Din 79.—, 35-38 Din 99.—, moški za štrpaci Din 129.—, lakasti Din 149.—.

Za mamico:

DIN. 69
Vrsta 1865-01
Praktične gumijaste snežke bodo obvarovale Vaše noge pred vlago, stanovanje pa pred nesnago. V teh čevljih nosite čevljičke iz satena za Din 59.—.

DIN. 89
Vrsta 2945-11
Okusni čevlji iz rujavega ali črnega boksa. Neobhodno potrebni vsaki gospodinjici za nedeljo in praznik. Isti iz najboljšega laka za 99.— dinarjev.

DIN. 99
Vrsta 2055-10
Udobni, topli, a vendar elegantni čevljički z okusnim okrasom. Za mraz in zimo nenadomestljivi.

Za očka:

DIN. 39
Vrsta 7047
Po dnevnem naporu se počutite najbolje v teh udobnih domačih čevljih iz volnene tkanine.

DIN. 49
Vrsta 9817-61
Te lahke galoše iz najboljšega gumija Vam bodo obvarovale čevlje; ohranile Vam bodo noge suhe in tople tudi v najhujšem dežju. Ženska galoše za isto ceno.

DIN. 89
Vrsta 1937-22
Trpežen čevlji iz črnega ali rujavega boksa z nepremočljivim gumijastim podplatom. Pripraven za vsakega, ki predvsem zahteva trajnost čevljev.

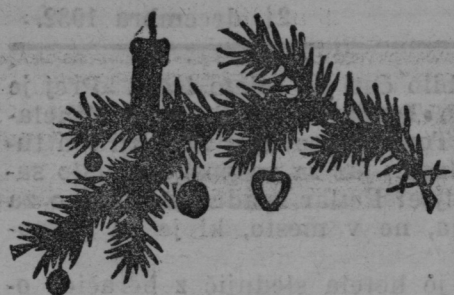

DIN. 99
Vrsta 1977-22
Visoki čevlji iz finega črnega telečjega boksa z elastičnim gumijastim podplatom. Zelo prikladni za one, ki zahtevajo pred vsem trpežnost obutve.

DIN. 99
Vrsta 3967-22
Udobni čevlji iz črnega boksa z neraztrgljivim gumijastim podplatom. Zelo prikladni za one, ki so v svojem poslu prisiljeni, da mnogo hodijo.

Rata

Božična priloga

„Slovenskega gospodarja“

Januš Golec:

Sвета noč beraškega študenta.

Od rojstva pohabljen ter slaboten sinko vdove Lenčke s sedmimi nedoraslimi otroci Joško je bil najbolj vzgleden in nadarjen učenec na Planini. Kot ministrant ter ljudski šolar se je tako priljubil obema duhovnikoma, da sta ga poslala v mesto v gimnazijo. G. kaplan mu je izprosil hrano za opoldne brez večerje pri raznih usmiljenih srcih. Joško je bil že od prve šole beraški študent, kakor toliko in toliko naših najboljših, najbolj delavnih in za naš majhni narod najzaslužnejših mož. Učil se je odlično vkljub životarenju na prosjaštvu. Sotovarišem bogatih trgovcev in imovitih krčmarjev s Planine je bil izdatna podpora; na cesti pa sirote niti poznati niso marali! Edina zahvala, katero je užival za duševno pomoč, je bila ta, da ga je vzel stari, trški hlapec Tonč, ki je vozil trgovčeve in krčmarjeve študente z doma na kolodvor in obratno, poleg sebe na kozla, da bi ne hodil peš kakor berač tako daleč. Če je bilo bolj hladno, mu je zavil tresoče noge v koco, da ga ne bi tresel drgetinec pri slabi obleki celo vožnjo.

Pred kakimi 30 leti še namreč ni bil vsak kraj spojen z železnico potem ugodnega avtomobila, treba je bilo ali peš, ali na vozu cezanjati po ure in ure, predno si dospel na cilj. Ob raznih počitnicah se vozili od postaj le oni dijaki, kojih starši so imeli kaj pod palcem; siromaki so kresali peš, ali pa se je obesil kateri na voz onih boljših.

Navadno je že tako pri tej revščini na tem ljubem svetu, da baš deca siromašnih bajtarjev najbolj visijo na domu.

Lenčkinemu Jošku je bila domača kočura, mati, mlajši bratci ter sestre vse na svetu. Kadarkoli je moral z doma nazaj v šolo, je pretakal ob slovesu bridke solze. Ob bližanju počitnic mu je bilo lahko blaženo v pričakovanju, da bo kmalu zopet doma, kjer je bil kot po naravi slaboten najstarejši sinko ljubljenec matere in sploh cele družine. Joško se je pripravljaj na počitnice za Božič in Veliko noč pod domačo streho. Pri vsem pomanjkanju si je pritrgal toliko, da je kupil za domači kot nove jaslice, katere je izrezal lastnorodno, da jih je bilo treba doma samo še sestaviti. Za velikonočne praznike je znal mično pobarvati pisanke, s katerimi je razveselil bratce ter sestre. Lenčkini družini pod zakrpano streho je bil študent Jožek že v prvih letih šolanja up enkrat boljše bodočnosti.

Tretjo šolo je obiskoval beraški študent s Planine, ko je padlo že pred Božičem precej snega, bilo par dni pasje mrzlo in je zopet znova snežilo. In ravno v sneženo odejo zaviti božični prazniki so za dijaško mladino posebno privlačni, veseli in lepi.

Planinski študenteki so poskakovali radosti, ko so zapustili železnico in se usuli krog že pripravljenih sani, ki bi naj zdrčale z lahkim mladostnim bremenom v objem težko čakajočih mamic in papanov.

Tokrat ni več vodil dijaške ekspedicije stari hlapec Tonč, objela ga je bila na jesen vsled pljučnice majka — smrt. Čakal je z več sanmi mlajši trški potegon, ki je poznal in zval k sebi le trgovčeve in gostilničarjeve; vsi drugi potniki so mu bili deseta briga.

Tudi Lenčkin Jožek je zapustil vagon na isti postaji kakor njegovi tovariši, a nobeden mu ni namignil, da bi delil z novim hlapcem sedež na kozlu. Rajni Tonč je seveda najprej naložil imenitno deco, nikdar pa ni pozabil na Lenčkinega; če je bilo to njegovemu gospodarju ljubo ali ne. Novi voznik, katerega so klicali za Mihelaka, ni valil sirote, dasi je bil naprošen od vdove Lenčke proti obljudi napitnine, naj ji pripelje vsaj do pod vrha fantka. Da bi se pa bil plahi beraček sam pulil za mesto na kozlu, do tolike drznosti bi se ne bil podkorajil vdovin sinko za nobeno ceno.

Med juckanjem in ploskanjem so se pognale sani v dir, da se je kadilo za njimi... Tik ceste pri postaji je še vedno stal nepremično študent Jožek v predolgi hlačah, ohlapni sukni in v od g. kaplana že ponošenih čevljih, drgetajoč od mraza, vendar s trdnim sklepom, da jo bo mahnil peš, ko mu le izginejo enkrat sani bogatinov iz vidika. Da bi se bil vrnil nazaj v mesto, ni bilo niti misliti, saj železnica ni zastoj in reva ni imel niti vinarja v žepu.

Od postaje do Planine so zmagali cesto dobri konji v dveh urah, pešec v štirih in kos bo poti kljub visokemu snegu tudi Lenčkin študent, ker ga naravnost priganja proti domu misel na mamiko, bratce ter sestre, ki že vsi komaj čakajo, kake, kako lepo ter velike jaslice bo postavil letos v kot pod Križanega. Pretipal je še enkrat svoj notrajni žep na sukniču, če še hrani božično darilce za dom, nato sneg pod noge in kmalu je zavil z glavne ceste na okrajno proti domu — ljubi Planini. Mudilo se mu je. Zimski dan se je nagibal proti večeru in večer ter noč si podajata v zimskem času roke. Ko se je potegnil po okrajni cesti na vrh klanca, že ni videl več v dolino, tema je bila in snežiti je pričelo, da se je še bolj meglilo pred očmi. Joško ni bil

utrujen, le opotekal se je po cesti liki pijanec, moral je stopati kakor po tračnicah, katere so utisnile v visoki sneg sani. Hoja po tako ozkem tiru je bila s časom utrudljiva, šlo pa je le, ko mu je bila pot znana tudi v še tako v temo zaviti noči. Ako bi se bil sanjkal na kozlu poleg hlapca, bi bil prezebal, da bi bil kosal repo z zobmi, pri pešhoji mu je bilo že celo tako vroče, da mu je zalival pot obraz in mu je bilo soparno gorko po celem telesu. Nekaj časa se mu je zdelo čudno, ker ni srečal nikogar. Domislil se je, da je nocoj sveti večer in se vsak drži doma in ne gaba brez velike sile po snegu. Trški študenti bodo kmalu doma, le kaj bo storila njegova mama, ko bo prišla zastoj v trg in gledala od daleč, od katere strani bo ji priteknel nasproti njen sinko. Ko ga ne bo, bo že vprašala po njem in mu prihitela nasproti. Morda bodo mamika prva oseba, katero bo srečal na nočni poti in bosta korecala skupaj proti domu in že med povratkom bo zvedel, kaj se je zgodilo pri hiši novega, odkar je bival v mestu, kako je s kravo, z ovčami in ali kaj ubogajo mamco bratci ter sestre. Takale razmišljanja so gladila ter kratila siroti pot, ki se nič ni prav krajšala, dasi se je že poganjal po ozkem tiru brez pravega in daljšega postanka najmanj dve uri. Pa je le postal in se ozrl naprej in nazaj. Čisto sam je bil na cesti, ki je vodila skozi dolgočasen graben. Snežilo je, vroče mu je bilo, ko se ni premikal, mu je že postajalo hladno, torej le naprej, saj bo mater kmalu srečal in potem bo sploh doma.

Bil je že na vrhu drugega klanca, koder je bril ledeno mrzel veter, ki je kolobaril snežinke krog njega tako na gosto, da ni videl niti za ped pred seboj. Pospešil je korak, da se je znebil vetrovnega vrha in zakobacal navzdol ter dosegel drugi dolgi graben, ki je končaval s klanecem na mično planoto, na kateri je počivala Planina in za trgovom ob gozdnem robu se je skrival njegov skromni domek z vsem najdražjim na celem svetu.

Cesta po drugem grabnu je vodila skozi gozd in tukaj nekje ga bode čakala mama, ki že gotovo zna, da ga trški niso marali na sani! Skozi gozd cesta ni bila tolikanj zametena, čutil pa je le utrujenost, da je moral večkrat postati, ko si je otiral z rokavom od znoja puhteči obraz in si opomagal za sapo. Še hribovski orjak bi se bil upehal; ne pa slabotno pohabljen revše, ki je gabalo po snegu ure v ohlapni obleki in v za njegovo nogo nerodno prikrojenih čevljih.

Gozda ni bilo ne konca in ne kraja! Tolikokrat je bil prepričan, da mora biti tik pri klanecu, po katerem bo šlo

po precejšnji strmini bolj trdo, a bo vendar enkrat zagledal na vrhu luči iz trga in čul domači zvon! Ko se gošča le ni umaknila, je postajal nevoljen, zakaj še ni mamike, da bi videla in se čudila, kako daleč je prišel pri tako visokem snegu in naravnost metežu, ki tudi ne preneha, da bi se potnik vsaj nekoliko lahko razgledal in določil, kako daleč ima do cilja. Le naprej in naprej, da bodo enkrat drevesa za njim in bo videl, kako se mu spuščajo nasproti navzdol po zadnjem klanecu mati, ki tudi niso mogli naglo z doma in celo na sveti večer, ko je pri hiši toliko opravil.

Pri nagli hoji mu je pojemala sapa, moral se je ustavljati, sicer bi res obnemogel. Čisto je že bil prepoten od napora, slab do onemoglosti, saj ni zavžil ničesar od prosjaškega kosila. Noge so se mu zapletale in nekaj mu je prigovarjalo, naj sede za drevo, da si bo z odpočitkom nabral novih moči, da premaga gozd in se povspne na plan, ko pot ne bo več tako samotna, dolgočasna in zavita v neprodirno temo. Že je bil zavil s ceste k mogočni bukvi, a se je spomnil, saj je bil študent tretješolec, da utrujen potnik v zimskem času ne sme sesti. Počitek sede privabi spanec, ta pa priključuje — smrt! Kar streslo ga je po tem preudarku, skočil je nazaj v gaz in se poganjal naprej, kakor bi hotel plavati skozi temo, po kateri so še vedno plesale v večjih ter manjših kolobarjih goste snežinke. Mahal je z rokami, se zaganjal od leve na desno in končno — vendar le ni bilo ne ob desni in ne ob levi strani nobenega drevesa več. Dospel je do strmega podklanca. Še tega je bilo treba zmagati in potem — potem . . . Dejstvo: je že malodane na cilju, ga je tako oveselilo ter prevzelo, da je čisto pozabil, da bi mu morala pribrzeti navzdol po hribu naproti tako težko pričakovana mati. — Predno se je začel vzpenjati po ozkem tiru prav strmo navkreber, se je stoje odpočil, zbral je še enkrat vse misli, ki bi mu naj bile vodnice na koncu pota, se pokrižal in dvignil nogo v strmino, ki je šla visoko, vendar ne skozi šumo. Pehal in pehal se je naprej, postajal in s sredine klanca so ga že pozdravljale lučke iz kočur po grabah od leve in desne. Čisto sključeno je lezel, mraz in slabost sta ga potresovala do šklebetanja, ako se je ustavljal, si brisal znoj in lovil zrak. Kar zgrudil bi se bil najrajši ter spal in spal, ko je vendarle dosegel vrh in nekaj streljajev pred seboj vse polno luči, ki so prodirale do njega skozi temo iz trga in za tem ob robu gozda gotovo tudi gori lučka v domači hišici, kjer tako željno, težko in s strahom čakajo nanj. Neugnano hrepenenje po domu mu je prepadilo silo spanca. Stoje je odprl na široko oči, dotaknil se je z roko lesene ograje krog križa, kjer se je cepila bližnjica pod trgom slozi gozdič in ob koncu onih le par dreves do — doma! Ko se je opotekal s ceste proti trgu na stran, je razložil z nogami, da je hodil tod ne dolgo pred njim nekdo. Prešinila ga je misel: Morali so razgabat sneženo mama, ki so šli od doma v trg po njega po

tej krajši poti. Bil je uverjen, da bo on poprej doma nego mamika in to bo veselje, ko bodo videli vsi, kaj vse je pretrpel, če da bi prebil pri svojih sveti večer.

Posrečilo se mu je par korakov pri misli na dom. Slabost in utrujenost sta bili le močnejši in sta ga metali iz površno pregažene steze na celo v — sneg, da se je s težavo odkapal, kopal na tresoče noge in silil s prav poslednjimi silami v sveto noč pod domačo streho . . .

Kako je pritaval po šesturnem najbolj napornem hodu do edine ovire, ki ga je še ločila od matere in dragih, do gozdička, se ni več zavedal. V prvo drevo se je zaletel z vso silo, si še opomogel na noge, že zopet je treščil ob deblo, omahnil nekam na stran — zavest ga je zapustila . . . Zazvonilo mu je v obeh ušesih, kriknil bi bil rad iz polnega grla, ni šlo . . .! Skozi meglo popolne onemoglosti ga je še prešinila v polzavesti misel, da mora postaviti v domači kot pod zakajenega Križanega nove jaslice. Še je iztrgal iz notrajnega žepa na suknjiču papirnate izrezke, iz katerih bi naj bile zrasle jaslice, jih pritiskal na srce, odprl še enkrat oči, ki pa mu niso več posvetile in mu ne več povedale, kako se mu bliža s poljubom angel smrti dober streljaj proč od rojstne hišice . . .

Le nežno in visokoglasno zvonjenje mu je dražilo nekoliko zavest, da je stisnil z zadnjim potresljajem jaslice na srce, ki je onemoglo in se umirilo za vedno na tem beraškem svetu! Ko se je oglašil veliki zvon iz farnih lin in oznanil pričetek svete noči, je že užival beraški študent, Lenčkin Jožek, rajsko divoto pravih in resničnih jaslic v onih prostorih nad nami, ki poznajo le mir med zveličanimi brati in pesem neminljive — nebeške slave!

Res je bila napravila vdova Lenčka ono gaz po bližnjici do križa pred trgom, ko je brzela kmalu popoldne svojemu sinku naproti. Čakala je v cerkvi in zunaj na cesti, da so princigljale sani trških in so veselo poskakali v naročje srečnim materam in očetom vsi trški študentje; le njene Jožeka ni bilo kakor sicer običajno na kozlu. Ni se upala kot kočarica v trgovino in krčmo, da bi poizvedela, kako in kaj je z njenim. Krenila je h krčmarjevemu hlevu, kjer je na dvorišču izprezal Mihelak, katere mu je bila v jutro obljubila napitnino, ako pripelje Joška,

Boječje nagovorjeni hlapec se je odurno obregnil: »Kaj misliš, baba neumna, da bom petlarje iskal in prosil, da se bodo vozili z gospodo! Nisem videl nikjer tvojega, naši fantje mi tudi niso rekli, da bi se moral še kedo obešati na sani!«

Lenčko je nekaj zgrabilo kakor z ledeno roko za materino srce, a se je premagala in lepo opozorila surovo konjarsko tnalo, da je bil njegov blagopokojni prednik Tonč bolj usmiljenega srca. Vsikdar je iztaknil tudi za berača prostorček na vozu ali saneh. S tem pojasnilom je še le dregnila v sršenovo gnezdo. Mihelak se je zadril,

da je bilo čuti po celem trgu: »Prej je bilo po Tončevu; sedaj je po Mihelakovo! Tonč je prevažal za božji lon tudi petlarje; jaz za gosposko plačilo samo boljše! Petlar spada na gmajno za pastirja, ne v mesto, ki je za gospodo!«

Kaj je hotela slednjič z beračico opsovana reva drugega, nego se potolažiti, da se je urinil njen sinko na kake druge sani, ali se pa odpeljal po železnici nazaj v mesto, ko zanj ni bilo običajnega prostora na kozlu trških sani. Potožila je še svojo skrb g. kaplanu, ki jo je miril, da se bo že razumni Jožek srečno vrnil nocoj, — morda prihodnje dni, ko bo vedrejšje vreme in bolj zvožena ter shojena gaz. Ako bi ga na Božič ne bilo, bo gotovo pisal, ali bo on sam vprašal pismeno na fantov stan, če ni morda sploh ostal v mestu.

Kaplanova tolažba tudi ni bila bogznanj kaj, morala je zadostovati kot lepe besede onega, ki je kazal veliko ljubezen in požrtvovalnost do fantka in sploh do cele družine uboge vdove.

Kako je bilo pri Lenčkinih ono sveto noč brez Joška in novih jaslic, ne bom popisoval. Omenim le toliko, da je jokala pritajeno mati in otročiči, ko so zapazili mamine solze in se zavedli, da je žalostna, ker še ni z novimi jaslicami Jožeka. Med ihtenjem je molila cela družina za srečno vrnitev onega, ki je bil vsem vse!

G. kaplan je prejel še le po praznikih iz mesta obvestilo, da se je študentek odpeljal na sveti post, vrnil se ni, saj se je bil poslovil, da obišče dom za božične počitnice. Jasno liki beli dan je govorila ta dopisnica, da je pokopala onemoglost slabotnega revšeta v kakem zametu na samo sveto noč!

Vest, da leži zakopan v snegu vsem znani Lenčkin študent, je prevzela celi trg. Vse je ugibalo o mestu smrtni nesreče. Krepkejši fantje so celo prekopavali sneg na onih mestih, ki so bila najbolj izpostavljena zametom. Vsa ugibanja so se izkazala kot napačna, vsa iskanja so bila zastonj! — Domnevali in iskali so ga povsod, le tam ne, kjer je resnično bil. Prikrivala je njegovo truplo na smrt potrži materi tanka plast snega, ki je metel celo noč in je zapadel tudi v onem gozdiču skozi drevje več nego za ped debelo.

Sestrica Nežika je zadela na mirno pri gabru spečega bratca, ko se je umikal sneg prvim južnim sapam in je nabiralo dekletce dračje po šumici pred hišo!

Pogreb beraškega dijaka Jožeka ni dirnil le Planine, da celo okolico daleč na okrog. Tržani so pozidali na mestu, kjer je krenil reva s ceste v trg po bližnjici mesto križa ljubko kapelico na čast sv. Alojziju. Ob blagoslovitvi omenjenega znamenja je imel g. župnik v srce segajoč nagovor, v katerem je povdaril, da se ne sme vzgajati pri polni skledi otrok tako, da bi gonili naravnost v smrt siromake, kakor se je žalibog zgodilo na sveto noč z beraškim študentom — Lenčkinim Joškom!

Alojzijeve kapelice pred trgov Plana z napisom: »Alojzijeve učenec — dijaku Jošku v spomin njegove prerane smrti na sveto noč pozidali tržani«, stoji še danes. Nekoč so jo obiskovali dijaki ob počitnicah v celih skupinah in marsikatera bridka je padla iz študentovskih ust na zaslužen račun večkrat tolikanj neusmiljenih bogatinov in njihovih že kamnosrčnih sinov!

★

Januš Golec:

Fac — fec — fic!

Ako sliši človek besedo: ričet, se spomni nehoti na zapor, kjer je od nekdanj ričet vsakdanja hrana. Saj pravi že star ljudski pregovor, če mora kdo sedeti med štirimi stenami, da so ga poklicali: kašo pihat!

Tokrat se ne mislim ukvarjati s tolikanj osovraženim in res vražje pomanjkljivim zapornim ričetom, ampak s kuhano ječmenovo kašo, ki vsebuje vse dodatke, da pomeni res — ričet.

Ričet s svinjskim mesom in z vsem potrebnim spremstvom v pravilni količini je — gospod!

One krčme po mestih, kjer znajo postreči z okusnim ričetom, so na glas, dobro obiskane in gostom ponujena jed je vsikdar dobra in naglo razprodana.

Kuharica ričeta, ki rad zdrkne tudi po bolj razvajanem gosposkem grlu, je bila Rigličeva mama, imovita posestnica in vinogradnica tik ob naši severni meji, kjer so ljudje tudi v današnjih hudih stiskah pri cvenku, pri boljši jedi ter pijači. Riglička je znala pripraviti ričet, da je vablivo zavonjal do župnišča ter šole. G. župnik in učiteljstvo pač niso mogli dovolj prehvaliti okusne kašate skuhe, kadar so bili povabljeni k »ričet mamci«. Tudi pri tem ričetu ni bil glavno ječmen, pač pa z vso skrbjo poveženo in v kaši kuhano svinjsko meso ter prav izborna kapljica. Pohvala kuharske umetnosti je Riglički tolikanj prijala, da je zvala pod svojo gostoljubno streho vaško gospodo, kadarkoli je pripravljala ričet.

— —

Vinske trgatve v bolj premožnih krajih so res nekaj veselega. Pri vsem veselju in rajanju se ob takih prilikah vsled preobilne pijače rado kaj pripeti, da ima s takimi zadevami opravka celo sodna oblast.

Nekje blizu meje je obležal s krepolom smrtno odslovljeni razgrajac in tega si je prišla ogledat komisija dveh zdravnikov, sodnika in zapisnikarja. Gospodje so se oglasili po opravljenem poslu pri g. župniku, katerega je prešinila pametna misel: Riglička je v vrhu na trgatvi in baš danes popoldne bo pri njej dovolj ričeta, tudi za večje in ne posebej vabljenom omizje. Komisija je bila takoj pripravljena, da obišče gorice in poskusi Rigličkin ričet, ki je po župnikovem zatrdilu — rajska jed.

Pot na mejo in v gorice je bila kljub jeseni potna, pa se človek rad pretegne, ako ga podžiga zavest, da bo na cilju dobro jedel ter pil.

Ko je prisopla družba pod župnikovim vodstvom do hrama — ne gosposke hiše ričet mamce — je smuknil preko praga neznanec z nahrbtnikom, se ustavil pred gospodo, pozdravil nemški, pokazal na čisto nove čevlje in razlagal v spakedrani slovenščini: »Növ šolern«, nato je sunil s kazalcem proti kuhinji in nadaljeval, »star šolern«, si obliznil vseh pet prstov na desnici, pokazal na natrpan nahrbtnik, iz katerega je dišalo po sveže kuhani svinjini in se poslovil s »hvala lepa«, ter se spustil navzdol preko meje na avstrijsko stran.

Med tem neznatnim in ob meji vsak danjim prizorom je g. župnik priklical izpod brega od trgačev ričet mamco. Po obrazu smehljaajoče in po životu okroglo zalito mamče je prištapsalo pred gospode, jih pozdravilo in izrazilo vidno radost, da bo zamoglo z ričetom po njenem receptu postreči celo sodni komisiji. Ričet se kuha v dveh velikih loncih, bo treba pač nekoliko potrpeti in se utesiti s kruhom in vinom. Gospoda je sedla za mizo, mamica se je odzibala v kuhinjo in se vrnila z zatrdilom, da bo tokrat ričet nekaj prav posebnega, ker bo prepojen z dobrotami dveh mladih gnjati. Gostje so kar tleskali z razdraženimi jeziki in debelušasti zdravnik je poprosil Rigličko, naj mu zaupa recept njene ričetove posebnosti. Mamca pri razlagi ni povedala pravzaprav ničesar novega. Glavna skrivnost njenega ričeta je okusno in ne preveč prekajeno svinjsko meso od mlajših svinj. To meso se mora že pred ječmenom kuhati in nato se prestavi z juho vred v ječmenovo kašo, kjer še dalje vre z raznimi dodatki kakor: nekaj fižola, majorana, popra, kisa itd. Treba se strogo paziti, da ni ričet ne preveč in ne premalo kuhan. To slednje kuharica prav lahko ne samo vidi, da celo z ušesom razloči. Ko začne z mesom in dodatki opremljeni ričet vreti, se pogovarja sam seboj: Fac — fac — facfac! Ko gre proti sredi kuhe, se spremeni debeli — fac — v: Fec — fec — fecfec! Tik, predno pride iz lonca v skledo, se oglasi njegov šepet: Fic — fic — ficfic!

To le pojasnilo je bilo nekaj za gospode, ki so začeli: facati, fecati in ficati ter izpraševati mamiko, na kateri stopnji šepetajočega petja je današnji ričet.

Riglička je odracala v kuhinjo, zasedla dolge vilice v vsak pisker ter razsodila, da je danes nekaj čudnega, ker ričet samo faca in že poprej na pol kuhano meso je še preveč trdo.

Gosti so radevolje čakali pri kupici dobrega vina in v trdem prepričanju, da bo teknila pijača po ričetu še vse bolj. Pili so in se razgovarjali, ričet je samo facal in kuharica je že bila vsa nevoljna, da se fac ne pomakne v fec in — fic. Meso je pač ostalo kljub mladosti svinčeta trdo in nikakor se ni dalo prebosti z vilicami.

Zapisnikar ali pisar, ki se je že bil obdrnil do popolne rdečice v poželenju po ričetu razdraženi nos, je — smuknil za gospodinjo v kuhinjo in se čudil, da ni nobenega duha po — svinjini. Riglička je štokala z vilicami po res velikih piskrih in se trudila, da bi izvlekla gnjat, pa — ni šlo. Kot pomočnik se je ponudil veliko močnejši pisar, ki je prebodel gnjat, a je moral poklicati na pomoč še levico in tako je počasi dvigal iz lonca ... Na površju že prekuhanega in facastega ječmena se ni prikazala rdečkasta gnjat, ampak nekaj capasto črnega, ki je sililo nazaj v lonec. Pisar je dvignil na vso moč visoko iznad pisla — star, razleten čevljev, ki je bil tako obtežen na znotraj, da so se zlomile vilice in je čofotnila razžvamljana šlapa nazaj v lonec, vreča kaša se je razletela na vse strani, curki in drobci so zadeli tudi pisarja po rokah, obrazu in obleki! V presenečenju in prestrašenju je kriknil, kakor bi ga bil kdo obstrelil in je iskal primerno capo, da se osnaži štrafotov po obleki in pregleda mehurjaste opekline.

Pisarjev krik je pogнал iz ravnotežja celo družbo z župnikom vred. Vsi so pritisnili skozi vrata v kuhinjo, kjer se jim je nudil nepojasnjen ta le prizor: Pisar je klel radi opeklin po licu in rokah, mamca so mencali po kotu za kmečko pečjo ter tulili na ves glas, le ričet je mirno facal v obeh loncih ...

Je preteklo nekaj časa, predno je pisar med kletvicami izbruhal, da kuha bable stare šolne mesto gnjati in to bi naj bil ričet za — mestne — sodne gospode!

Položaj je še bil vedno nejasen radi pisarjeve besnosti in mamčinega joka. Lotil se je zadeve bolj razsodni g. fajmošter. Vzel je iz sklednika skledo, jo postavil na stol in s pomočjo zdravnika je počasi odlil vrelo kašo iz enega lonca, na kojega dnu je ostal na vse strani razkajen — obsežen moški čevljev, ki je bil na znotraj obtežen z velikim kamnom. Iste vsebine je bil drugi pisker, ki je še vedno samo facal na polkurjenem štedilniku in oznanjal z na debelo potegnjenim glasnoslišnim facom, da staro usnje in debel kamen nikakor nista — gnjat od mladega svinčeta!

Pri čisto jasnem in natančnem ogledu na licu mesta je sodna komisija ugotovila, da je pošteno potegnili Rigličko, trgače in celo mestno družbo oni nemški Jokl, ki je gospode prvi pozdravil pred zidanico, jih opozoril na nov »šolern« na svojih nogah, na star »šolern« v kuhinji in na »hvalo lepo« v nahrbtniku.

Ko so se začeli gospodje po tem preudarku smejati na ves glas, se je upala tudi objokana kuharica izza zapečka. Pojasnjevala je, da se je pojavil v jutro na vrhu nemški vandravec ali potepuh, ki je prosil za čevlje, ker je lukala iz njegovih golina na vseh koncih in krajih. Riglička mu je obljubila že ponošene še dobre viničarjeve čevlje. Preden je prejel dar, je moral nositi brente ali pute. Mrha stepena je bil priden od jutra do popoldne, ko

je navohal v kuhinji svinjsko meso in je zagledal na polici za viničarja po trgatvi določene nove čevlje. Z vso naglico se je odločil, da so novi čevlji trpežnejši od ponošenih in da sveže kuhana svinjska gnjat ima tudi v potepuhovem nahrbtniku dovolj prostora. Lopov je zavrgel razklopotano obuvalo, ga obtežil s kamnom, si obul nove čevlje, ukradel obe gnjati in se je še celo upal s takimi prestopki na vesti pred sodno komisijo, ki ga je pustila brez nadaljnje preko meje.

Res prvotno mučen ter zamotan slučaj postopaške lumparije je bil toliko razvozljan, da se je celo močno opečeni pisar pomiril, mamca so si obrisali solze in gospodje so sedli nazaj za mizo in so se morali zadovoljiti s hitro pripravljenim cvrtjem mesto z mesom blagoslovljenim ričetom. Pili so toliko, da so postali prav židane volje, pili, se bratili, se smejali in ni jim mogla iz spomina ričeto pesem: Fac — fac — facfac; fec — fec — fecfec; fic — fic — ficfic!

Ob slovesu ni niti pisar zameril Riglički, da je nehote kuhala razhojene čevlje in kamenje v ričetu, ki je njega omehuril po obrazu in rokah. Ko so že bili veseli in za er doživljaj bogatejši gospodje globoko v grabi, je bilo še vedno čuti na vrh v zidanic: Fac — fec in — — fic!

★

Januš Golec:

Komunist.

Čretnikov Joza poseda še najbrž danes kočuro na Radlu ob severni meji, kak streljaj proč od podružnice Svet. Urbana na Remšniku. Že v mirnih časih je bil znan po okolici kot coklar in čevljar, ki je znal priskočiti na pomoč obnošenemu obuvalu. Oče mu je zapustil kajšo, toliko zemlje, da bi jo zlahka prepljunil; pa je le pri skromni obrti redila družino, dve kozi in nekaj perjadi. Joza je bil edinec svojih rajnih staršev, po katerih je podedoval vse, kar pač rabi skromen hribovec za šepanje skozi življenje.

Družice si mladi Čretnik ni iskal — vsaj tako ne, da bi bil kedo zvedel za ta njegov srčni posel. Najbrž je še dan današnji samec. Kako pa tudi ne! Niti medvojna Avstrija se ga ni upala lotiti, da bi ga bila stlačila v cesarsko suknjo. Joza je prečepel med vojno lepo doma na čevljarskem stolcu, zaslužil celo toliko, da je lahko skrival cvenk za boljše čase pod desko na podstrešju.

Prevrat je porinil Čretnikovo kočuro tik ob mejo, da je mogoč razgled izpred nje s precej visokega hriba po Jugoslaviji in Avstriji.

Sprememba državnih mej je rodila na prej tolikanj mirnem ter poštenem Radlu — tihotapstvo in vso vražjo navlako, ki je v zvezi z nedovoljenim prekoračenjem meje. Ako omenjam zlo tihotapljenja ali švercanja ob severni meji, nikakor ne mislim, da bi bil naš Joza zablodil na to nevarno stranpot. Bog varuj! Čretnik je obsedel tudi po razmejitvi na čevljarski stolici, le bolj živahno je postalo krog

njegove kajše. Popotni ljudje, pošteni in nepošteni, so se v toplejših dnevih oddihavali pred kočuro, v zimskem času pa se ogrevali pri peči. Kaj in komu so bili namenjeni ti včasih pogostni obiski, Joza ni znal. Razumel in govoril je bolj počasi oba obmejna jezika, le siromak oni, ki mu je kaj zaupaval z besedo, ker coklar je tousto čul, da ne rečem, da je bil za navadne smrtnike — gluh!

Med onimi, ki so se zglašali ob bolj nenavadnih ponočnih urah pri Čretniku, je bil tudi Lešnikov Jörgele (Jurček), odnekod izpod hriba na avstrijski strani. Od prevrata sem se nikoli več ni potil od dela, pač pa tolikokrat pod tihotapskim bremenom in iz strahu pred financarji. Pojavljal se je na obeh straneh v vseh mogočih preoblekah, govoril širokoustno, živel razsipno, bil le v toliko nadarjen ter spreten, da se je ogibal limanicam in pastem obmejnih stražnikov, s katerimi je celo popival ter veseljačil, da mu niso stopali preveč vtik za petami. Pri obmejnih Slovencih in Nemcih je veljal Jörgele kot oni, ki je znal zaupati radovednejšem katero tako, katere sicer ni bilo slišati ali čitati v kakem časopisju.

Ko so se v nekaj letih po prevratu zenačile cene blaga pri nas in v Avstriji, je padel tudi šverc pod ničlo. Pa tihotapljenje je presneta strast in kdor zagazi v njo do kolen, se je ne bo znebil kar čez noč.

Še ni dolgo, ko se je raznesla o Jörgele tako po tistem vest, da je komunist, ki vzdržuje stalne zveze z rovarji to in onstran državne meje. Na govoricah je bilo toliko resnice, da je prenašal Jörgele v splošni tihotapski krizi pri nas prepovedane spise komunistične vsebine iz Avstrije in jih za dobro nagrado spravljaj v promet med našimi prekucuh.

Ta le komunist Jörgele je prebil marsikatero noč pri Čretniku, ne da bi se bilo Jozi sanjalo, kako nevaren človek se mudi pod njegovo streho. Kedo za božjo voljo bi naj bil pohujšal poštenega Čretnika z boljše vizmom!

Nekega zimskega večera je strugal Joza nove cikle, Jörgele je pa pljuval po razžvekanih cigari po tleh in se lotil coklarja s preupitimi vprašanjem:

»Joza, ali veš, kaj je to komunist?«

Nagovorjeni je gosta debelo pogledal, odkimal in strugal dalje.

Jörgele ni odnehal. Kričal je v gostitelja naprej:

»Poslušaj, Joza, komunisti so že danes po celim svetu, največ jih je seve v Rusiji, kjer mora biti vsak komunist. Ruskega carja so ustrelili z družino vred, plemenitnike so pobili ali pregnali, zemljo razdelili med potrebne — kmete in delavce. Tak le coklar in šoštar, kakor si ti, Joza, ima v Rusiji glavno besedo. On zapoveduje, gospoda, imenitniki in nekdani bogatini pa garajo v potu obraza. Da boš še bolje razumel, kaj je komunist in kaj hočejo ti ljudje, ti zabijem v uho to le: Cesar ima eden komunist odveč, mora deliti z drugim. Glej, ti že imaš lepe krajcarje nekje skrite v kajši in če bi

bil ali hotel postati komunist, bi moral deliti prihranjeno z menoj.«

Doslej je Joza mirno poslušal. Ko se je dotaknil Jörgele delitve njegovih krvavo prisluženih prihrankov, je odložil napol izdolbeno coklo in menil:

»Ferdamanek, ta bi bila lepa! Že vsa leta sem si gosposki potepuh in sedaj bi ti naj mazal jaz podplate z onimi le krajcarji na dilah! — Ako je ta novi nauk tak, da bi eden delal in hranil za slabe čase; drugi se potepal in živel od žuljev trpina, potem le bodi ti komunist, jaz ne bom nikdar!«

Komunistični agitator ni več silil v coklarja z novem evangelijem, saj mu je reva v svoji priprostosti zaupal dovolj, da hrani prištedeno nekje na podstrešju.

Čretnik in Jörgele ono večer nista več razpravljala o komunizmu. Tihotapca je vzela kmalu noč. Joza se je ves utrujen zleknil in zaspal na slamnatem ležišču.

Na večer po tej razpravi je odložil avstrijski komunist pri Jozi poln nahrbtnik s prošnjo, naj ostane prinese no pri njem, ker trenutno mora urnih in neoviranih korakov po nujnejšem poslu.

Saprament, koj drugo popoldne sta se zglasila pri Čretniku naša orožnika. Eden mu je podržal bajonet na prsa, drugi je začel premetavati in iskati po bajti. Žandar je komaj dvignil nahrbtnik na mizo, ga odprl in našel v njem na stotine spisov in letakov, katere je iskal. Orožnika sta coklarja še izpraševala vse mogoče, ker je pa dajal naopak odgovore, sta ga vklenila, mu optala nahrbtnik in hajdi v Marenberg na odgovor radi komunizma. — Čretniku so na marenberškem sodišču odvzeli breme, njega porinili v luknjo do drugega dne, ko bo podal prvo izpoved sodniku.

Jozi se je dozdevala aretacija, pogon v verigah in noč med štirimi stenami liki sanje, katerih si ni mogel raztolmačiti.

Po zajutreku je moral pred sodnika, ki je začel z izpraševanjem z navadnim človeškim glasom. Obdolženec je le debelo gledal, kimal, odkimal in odgovarjal vse nekaj drugega, le tega ne, kar je bil vprašan. Ko je pokazal sodnik na nahrbtnik, je krenil Čretnik toliko na pravo stezo, da je izmomlal, da ga je pustil pri njem Lešnikov Jörgele iz Avstrije in on zna le to, da je težak, ker ga je moral nesti od Sv. Urbana v Marenberg, kaj da je v njem, ne ve. Razvezali so nahrbtnik, mu moli pod nos brošuro in letake, ki so bili Jozi španska vas. Sodnikov zapisnikar je slednjič pogodil toliko pravilnejšo smer zasliševanja, da je vprašal obdolženca iz polnega grla na uho, če ve, kaj je to: komunist?

Zavrtelo se je Jozi v glavi pri tem vprašanju na pravo in je povedal vse, kar mu je povedal o komunistih Jörgele in kako je hotel z njim deliti prihranke pod desko na dilah, in je on odločno odklonil komunistično vero.

Sodnik ga je še pocukal k sebi, mu pokazal na tiskan plakat in pisar mu je razbobnal, kaj prečita, kaj je natis-

kanega na rdečem papirju. Joza je zavrnil z vso odločnostjo tudi ta poziv, da je sicer bil vpisan svoj čas v šolo, v katero pa ni mogel v toplejšem času radi paše, v zimi radi snega ne in ga ne zadene nobena krivda, če ne zna ne čitati in ne pisati. Ako mu ne verjamejo, naj vprašajo glede njegove nepismenosti fajmoštra in vse Remšničane, ki bodo potrdili, da je bil Joza šolar le na papirju!

Sodnik se je smejal, nekaj narekoval in Čretnik se je še podkrižal na pismo, nakar so mu dopovedali, da je sloboden in se lahko vrne nazaj, odkoder so ga prignali vsled lažnivo hudobne ovadbe.

Čretnik se je zmotal iz sodne sobe brez robantanja in sicer običajnih kletvic, saj se niti prav zavedel ni, kako vročo kašo mu je hotel zavreti peklenško zlobni ovaduh.

Odkrevsal je povsem mirno k Sv. Urbanu, si doma skuhal mleka in krompirja, oskrbel meketajoči kozi in hotel preiti na dnevni red, ko ga je nekaj zasrbelo v laseh, da se je popraskal, ostavil izbo, se potegnil po lestvi na dile in privzdignil ono desko, ki je prikrivala njegovo dolgoletno hranilnico. Bil je Joza junak in močnih živcev, da ga ni oplazila kap, ko se je z očmi in s tipanjem na vse strani uveril, da je blagajna — prazna!

Spustil je desko, da je glasno loputnila, nekaj ga je prešinilo liki blisk po glavi in vzdihnil je na glas:

»Sedaj, ferdamanek, pa vem, kaj je komunist!«

Zlezel je izpod podstrešja, sedel v izbi na čevljarski stol in se globoko zamislil ...

Jasno kot beli dan je postalo tudi tnalastemu Čretniku, da ga je napet najstil — ferdamanek — Lešnikov Jörgele. Najprej ga je ujezil z razlago o komunizmu toliko, da mu je izbrbotal, da ima denar na dilah. S tihotapskim nahrbtnikom mu je nagnal žandarje na vrat in v njegovi odsotnosti ga je okradel. Razgrnil se je pred njim celotni komunistični program, katerega je proklel s trikratnim: ferdamanek! Naznanil je zadevo o praktičnem komunizmu orožnikom, ki so obvestili še avstrijske. Ti so javili, da je spremenil Lešnikov Jörgele svoje dosedanje bivališče in se izselil najbrž v Rusijo, kjer sta na dnevnem redu ovaduštvo in zaplemba premoženja.

Čretnikov Joza od Sv. Urbana na Radlu je še danes poštena in miroljubna duša. Ferdama pa komunizem, kadarkoli ga kedo vpraša:

»Joza, že veš, kaj je komunist?«

★

Januš Golec:

Predsednik — paša.

Cerkvena parada.

Danes posedajo vsi večji okoliši motorne brizgalne, so si jo pač oskrbeli tudi gasilci na Tlakah. Da bi bila blagoslovitev slovesnejša in tudi odplačilo motorke lažje, so si izbrali Tlačani za častnega gasilskega predsednika imovitega ter uglednega trgovca in krč-

marja Bačnika. Pri podeljevanju častnih nazivov je treba računati tudi s tem, da hoče biti poleg moža deležna počastitve tudi soproga. Bačnik je postal častni predsednik v novi uniformi z blestečo čelado; njegova Fani je bila naprošena za kumico novi brizgalni.

Na Tlakah je bilo vse pripravljeno za slovesno blagoslovitev in za popoldansko gasilsko veselico, ki se je imela vršiti pri Bačniku. Tlačani so bili ob tej priliki celo tolikanj pozorni, da niso pozabili na Bačnikovega sorodnika, ki je bil tedaj v mestu duhovnik-katehet in ta bi naj imel v domači župni cerkvi nagovor in bi naj izvršil obred blagoslovitve.

Ob določeni uri so prikorakali gasilci z godbo pred Bačnikov dom, pozdravili novouniformiranega predsednika in kumico ter spremljali oba v špalirju v cerkev. Gasilska četa se je vstopila v svetišču na vsako stran klopi, botra je švignila v svojo klop, za g. predsednika je bil pripravljen ob strani glavnega oltarja rdeče pregrnjen sedež, v katerem sta sicer sedela oba cerkvena ključarja. Bačnika je vsestranska pozornost gasilskih sobratov tako presenetila, da je stopil pokrit z blestečo čelado pred oltar in se zmotal v najbolj častno klop. Ko si je uravnal v vsej udobnosti svoje ude, se je razgledal po cerkvi in se prepričal, da je in bo danes on središče vse pozornosti. Ministrant je pozvonil k pridigi, predsednika je prešinila po celem telesu julijska vročina in spomnil se je, da mu je pri vsem dostojanstvu uniforme najbolj napoti svetla čelada. Zagrabil jo je z obema rokama, jo snel prav previdno in položil pred se, saj so bili tudi tovariši razoglavi. Ko se je razkрит ozrl po cerkvi, je čital z vseh obrazov natrpano polnih sofaranov veselo občudovanje, ki je bilo gotovo namenjeno njegovi osebnosti, saj so otročaji celo s prsti kazali nanj. Pridigar-sorodnik se mu je smehljaje priklonil, ko je šel mimo njega na leco. Po vseh teh radostnih ugotovitvah je zbral g. predsednik vso dostojanstvenost, sedel ravno kot sveča, le obraz mu je žarel blaženosti ...

Pridiga je bila, kakor že zahtevajo bolj vojaško prirojene slovesnosti, jedrnat kratka. Pri sveti daritvi je moral ugotoviti g. predsednik, da zadržuje svečenik in žlahtnik z vso silo smeh, kedarkoli želi zbranim vernikom: Dominus vobiscum! Baš ta vidna raztresenost je motila tudi Bačnika v pobožnosti, a tolažila ga je zavest, da gospodje v uniformah v cerkvi razkazujejo in predstavljajo dostojanstvo, ne da bi se preveč poglabljali v gorečo molitev.

Po končani sv. maši si je poveznil g. predsednik že pred oltarjem čelado na glavo in se porival med na glas krohotajočo deco v špalir gasilcev, kjer je iskal zastoj z očmi kumico, svojo Fani. Vse ni le bilo navdušeno zanj, da, sofarani so kar poskakovali od veselja, ko se je pomikal med tovariši ven iz cerkve na trg, kjer so že čakale množice krog motorke na blagoslovitev. Vsi so se hohotali pri pogledu na gasilsko četo, katero je vodil predsed-

nik Bačnik in stopil pri motorki tik kumice — preljuje ženke, ki mu je zabrusila v obraz z vso pritajeno srditostjo: »Teslo — turško, sedaj boš imel zlodeja!«

G. predsednik nikakor ni razumel ženine razboritosti, pa tudi časa ni imel, da bi jo bil razpukšal, ker je blagoslovitev že pričela, pri kateri je imela kumica posebne posle in so bili pogledi vseh zasajeni v njo. Ko je duhovnik končal obred, je udarila godba koračnico in gasilska četa je stopila prav krepko s predsednikom, še vedno srdito botro in sveže blagoslovljeno motor-ko na vrt k slovesni pojedini.

Po paradi.

Oh, ti ljubi Jezus! Komaj je prestopil slavnostno razpoloženi predsednik prag svoje sobe, mu je potegnila Fani z vso silo svetlo čelado z glave, ga sunila pred ogledalo in ga nahrulila:

»Poglej se, fašink ti, turški!«

Za pet ran Križanega! Vsa obilna rdečica se je zgubila na mah s predsednikovega zalitega obraza, ko se je zagledal v ogledalu, ki je kazalo njegovo — Bačnikovo lice s turškim fesom na glavi. Res je, da je bil običajno doma pokrit radi namišljene mrzrote v glavi s fesom, kako se mu je moglo utihotapiti turško pokrivalo pod predsedniško čelado, mu je bila uganka. Na mah mu je postalo jasno, zakaj se mu je vse čudilo, ko je odložil v cerkvi čelado, zakaj so kazali otročaji s prsti nanj, se mu muzali odrasli in je njegovemu žlahtniku uhajal smeh celo pri: Dominus vobiscum!

Več nego pribita istina je bila, da se je osmešil pred celo srenjo. S kuhanjem bi zadevo posmeha le še povečal, treba je bilo preko osramočenja s fesom na dnevni red. Bačnik ni bil samo trgovec, povrh še krčmar in kot tak je moral mirno vtakniti v žep, kar so tolikokrat zagrešili drugi, ne da bi se sedaj razburjal radi tega, kar je sam zakrivil radi razvade vedno pokrite glave. Uniformo je lepo slekel, smuknil v civil in stopil med gasilce s fesom na glavi. Vse je sicer ploskalo od smeha, oče Bačnik se je sam smejal iz polnega grla in s tem nastopom je odbil pušice sicer zasluženega posmeha. Gasilci so mu navdušeno nazdravljali: »Živel naš — paša — predsednik!« in sedali za mize, kamor jim je odkazoval krčmar.

Val glasnega krohota je še prevzel veseličarje, ko sta se pojavila na vrtu oba duhovna gospoda — domači g. župnik in katehet-žlahtnik iz mesta. Častitala sta g. predsedniku k samolastnemu povišanju v turškega pašo in bila mnenja, da pri taki priliki sta veselje in zabava prav na mestu.

Ko se je smešnica s fesom plegla, st. teknila prav izborna jed in pijača. Celo kumica je pogledovala svojega pašo prijazneje in je obljubljala zbranim, da je dolžna po glavni napitnici nekaj pojasniti: Koga so si izbrali vrli tlačanski gasilci za svojega častnega predsednika? Dane besede Fani pozneje ni izpolnila. Pooblastila je g. kateheta in sorodnika, naj on poda rado-vednežem od rje mu zaupano predzgo-

človino najtesnejše zveze med g. predsednikom in turškim fesom.

Gasilci so kar migali z mustačami in ušesi, kaj neki tiči za fesom in kak posebež bi naj bil g. Bačnik, katerega je poznalo vse le od dobrosrčne strani.

Po temeljiti preskrbi želodca, je le došlo do zaželjene napitnice, ki je končala s pozivom na zdravje gospe kumice in g. predsednika!

Nato je vstal g. žlahtnik in začel med ploskanjem naštevanje vrlin, ki posebno usposablja g. pašo za predsednika gasilskega društva na Tlakah. Glavne gasilske čednosti pač morajo biti: požrtvovalnost, nesebična ljubezen do bližnjega, ko je v največji sili, in slednjič neustrašenost in zopet — neustrašenost. In kedo bi naj bil pri gasilski organizaciji najbolj hraber v očigled ognjeni nevarnosti? Gotovo predsednik! Tlačanski predsednik je dokazal že pred ustanovitvijo gasilskega društva za ta okoliš, da mu bije pri vsej požrtvovalni ljubezni do bližnjega srce v uprav turškem pogumu.

G. govornik je še nekaj časa dražil radovednost poslušalcev s stranskimi pripombami o nadaljnjih vrlinah pravega gasilca, slednjič se je le vrnil nazaj k preudarni neustrašenosti in jo podprl s tem le resničnim dogodkom:

Pred leti je stala tik ob Bačnikovi hiši na levo visoka — lesena pojata. V s slamo krito poslopje so spravljali vozove, na desno je bila prešnica za sadje, na podstrešju so sušili koruzo, fižol in bučnice. Pod pojato je nosil vaški kovač, ki ima v najemu Bačnikovo kovačnico, pepel, ostanke oglja in koksa. Leta in leta se ni nič izcimilo iz kupa pepela, kar naenkrat je bila v sredi temne noči cela velika kolarnica ali pojata v objemu visokih plamenov. Nikdo na vasi ni opazil požara, domačo gospodinjjo je vrglo iz postelje pokanje šip na hišnih oknih, ki so se razletavale vsled prehude vročine. Planila je po koncu. Vse sobe so žarele od sveta plapolčega ognja. Prestrašena do šklebetajočih kosti je zbudila moža, vse domače in ti so pozvali na odpomoč trdo speče sosede. Na gašenje sploh ni bilo niti misliti, pač pa je bila hiša v največji nevarnosti, ker je bila komaj dva metra proč od grmade. Hišne strehe se je oprijemal že ogenj, šipe so pokale. . . . Eni so se lotili polivanja strehe, drugi so izpraznjevali stanovanje, trgovino in krčmo. Kar miga in gre, vse je bilo na delu, da se reši, kar se še rešiti da. Na Tlakah še ni bilo gasilcev, radi tega je bilo tudi gašenje v neveselih rokah, vsak je polival in vlačil razne predmete po svoji lastni volji. Kratko in malo — manjkalo je neizvežbanim gasilcem poveljnika, ki bi odkazoval skupinam in posameznikom delo. Tega najhujšega nedostatka se je zavedla neumorno pri gašenju zaposlena gospodinja in današnja kumica — gospa Fani. Zaukazoval bi naj reševalcem gospodar, a tega ni bilo nikjer. . . .

V strahu za moževo življenje je preletela celo hišo in slednjič po tolikem strahu ga je iztaknila v spalnici. Hodil je z vso umirjenostjo po sobi, premetaval razno ropotijo in mrmral nekaj

sam zase, sploh se obnašal, kakor bi ne bilo najmanjše nevarnosti. »Za pet ran božjih«, mu je zatulila na uho: »Ven, med gasilce, saj bomo še ob hišo, ako bomo tekali krog voglov brez gospodarja!« Tudi ta poziv ga ni oplasil, ga ni nagnal iz ravnovesja. Odgovoril je ženi, da je vse zavarovano, le za nove sani je škoda, ki so zgorele s pojato vred.

Bačnik se ni dal iz spalnice, nekaj je iskal in to je moral imeti, sicer bi se ne bil ganil z mesta, četudi bi se udiral strop nad njim. In kaj mislite, kaj je bilo taisto nekaj, brez česar ni mogel ven med reševalce njegovega imetja? Fes — turški fes! Tega mu je žena nekam v zmedi brnila in tega je čisto brezbrizno iskal, ga slednjič tudi našel in tedaj še le s fesom na glavi, da bi se ne prehladil, se je upal med reševalce, ki so že bili delo opravili, ker ogenj je upepelil le pojato, hišo so otili. Pokrit s fesom in v copatah si je ogledal pogorišče, menil, da je vse zavarovano, razun novih sani in povabil sosede v klet.

G. žlahtnik je zaključeval svoje pjasnilo z dodatkom, da sta fes in Bačnik nerazdružljivo spojena. Peljal se je v toplice, se vrnil in vzel seboj fes, da bi se v najtoplejši kopeli razoglav ne prehladil.

Mož, ki se ne poda gologlav v ognjeno nevarnost, ne brez pokrivala v malodane vrelo vodo, je preudarno neustrašen in spada na mesto gasilskega predsednika s turškim fesom pod blestečo čelado!

Še le po tej razlagi je postal Bačnik pravi junak dneva, središče zabave, resnih in smešnih napitnic. Tlačani hranijo celo sliko opisane slovesnosti, na kateri je videti na sredini g. predsednika v gasilski uniformi, s čelado v roki, s turškim fesom na glavi!

Ali še dobri g. Bačnik danes pašuje med gasilci na Tlakah, nam ni znano. Gotovo pa bo vesel, ko bo čital v »Gospodarju«, da je prodrla neločljiva vez med njim in fesom v cerkvi pri sv. maši, v največji požarni opasnosti in v najbolj gorki kopeli v širšo javnost.

Januš Golec:

Rokoborec.

Največja zabava kmečkih fantov na paši je bila in bo metanje. Kdor zna spretnost metanja, je čisljan junak. Podstavljanje noge in razne druge nedovoljene zahrbtnosti so bile in so še najbrž danes po od pradedov podedovanih zakonih zabranjene. Bolj izurjeno in še bolj v krog pravil potisnjeno metanje imenujejo mestjani in danes takozvani športniki — rokoborbo. Rokoborba je stopila po vseh mednarodno veljavnih pravilih na Spod. Štajerskem na pozorišče pred dobrimi 30 leti. Takrat so se pojavili po naših mestih in sploh večjih krajih cirkusi, ki so imeli na programu tudi rokoborbo. Med komedijante so bili uvrščeni uprav goljatski orjaki, ki so se borili

ali metali sami med seboj, pozivali tudi močnejše smrtnike, naj jih skušajo spraviti do padca proti v tisoče segajoči nagradi.

Dobro mi je še danes v spominu izza dijaških let, da je priromal v Celje na glazijo cirkus »Weitzmann«. Bil je to res cirkus pod pokritim šotorom, kjer so nastopali razni umetniki, konji in divje zveri. Poleg cirkuškega pokritega igrišča je bil zgrajen na prostem čisto odprt, prostoren oder, na katerem so se poskušali rokoborci, spretni vozači na kolesih, plezalci po vrveh itd. Med rokoborci je bil debelušast Nemec z imenom g. Majer. O njem je šel glas in se je tudi sam javno bahal z odra, da ga še ni doslej premagal nikdo na celém svetu. Goljat je bil videti v kljub debelosti izredno močan, saj o nenavadni telesni sili so vpile v javnost njegove silovito razvite mišice po celém telesu. G. Majer se je metal vsak večer krajše ali dalje časa s poklicnimi rokoborci iz cirkusa. Vsikdar je bil on zmagovalec. Ko je dokazal, kaj da premore z močjo nad sotovariši, je začel vpiti z odra v občinstvo kakor kak zoboder, naj stopi kateri na plan in se poskusi z njim. Ako bode podlegel on Majer, bo izplačalo ravnateljstvo cirkusa »Weitzmann« zmagovalcu za ta iste čase veliko svoto 5000 kron.

Nad velikana in orjaka so se upali po največ mesarji, ki so vsaj po zunanosti še najbolj za to igro. G. Majer jih je polagal na tla liki snopje, se norčeval iz premagancev in dražil množtevne gledalce, da so jih javno zasmehovali in ploskali surovemu goljatu.

Mnogo manj oprava nego z mesarji je imel Majer s kleparji, čevljarji in drugimi, ki so čutili v sebi moč in jih je vabila ter mikala visoka nagrada.

Celjani meščani in okoličani so se s časom tako navadili na vsakovečerne rokoborbe, da so bile te vsaj od moških mnogo boljše obiskane nego predstave v pokritem cirkusu.

Lepega poletnega večera je bil med mesarji gledalec tudi Pivlakovičev Jura, doma iz nekega zagorskega sela onstran Sotle, ki je preskrboval celjske mesarje s teleti in drugo bolj cenejšo govedo. Jura je bil lepo zraščен Zagorec, star kakih 25 let, precej visok ter močan, da mu med vsem zbranim občinstvom ni bilo zlepa para. Tudi on je poslušal širokoustnega g. Majerja, kako je pozival na boj, se bahal z nepremagljivostjo in zasmehoval že tolikokrat premagani mesarski Izrael. Zagorec ni prav razumel, kaj da hoče kričavi Nemec in je prosil pojasnila pri tovariših. Komaj se je oglasil Jura, že so postali nanj pozorni vsi mesarji. Vse je prešinil enoglasni sklep: Juraj Pivlakovič ali pa sploh nobeden več! Raztolmačili so Hrvat, kaj da je nemški bahač, kaj da hoče in koliko prejme oni, ki bi ga enkrat pošteno prekotil po odru. Jura je kimal zadovoljno, napravil z rokama prostor krog sebe, se udaril po prsih in menil na glas, da mu ni kos v metanju nobeden Zagorec

od Sv. Kate do Zagreba. Močan je tako, da obdrži z rokami razjarjenega vola, pa bi ne vrgel vampastega Nemca! Oči vseh so bile uprte na mah v krepkega Hrvata in že ga je izsledil tudi g. Majer in mu celo poživžgal na obračun pred občinstvom.

Juraj Pivlakovič je slekel suknjo, jo izročil s klobukom vred tovarišem in kakor ris se je pognal na oder pred rokoborca. G. Majer je le nekoliko osupnil pri pogledu na silovitega mladega človeka, a kaj je telesna jakost napram tolikoletni izurjenosti in tolikim zmagam nad šolanimi borci.

Hrvat se je ogledal po odru, hušnil v kot, da je imel zavarovan hrbet in čakal na nasprotnika. G. Majer se je krohotal temu početju, se mu približal in mu podal, kakor je to običaj, roko, da se ne bo srdil nanj, ko bo padel kakor je dolg in širok. Po končani podaji rok je utihnilo vse po razsežni glaziji. Doslej še niso imeli prilike radovedneži, da bi se bil poskusil z Nemcem tako mišičast drznež, kakor je bil nočojšnji.

Zagorec se je tiščal v kot, Majer ga je dražil, vabil in hotel s cukanjem izdražiti iz varnega kritja. To le dolgočrajno drezanje na spoprijem je postalo sčasom dolgočasno za nestrpne gledalce in za mojstra v rokoborbi g. Majerja. Z vso silo je zagrabil nasprotnika za roko, da bi ga prisilil na odprti oder, ko se je doigralo trenutno nekaj, česar ni nikdo pričakoval, najmanj pa g. Majer sam. Z bliskavico se je otresel Hrvat Majerjeve roke, ga naskočil z rokami preko prs, dvignil visoko v zrak in vrgel daleč proč od sebe, da bi se bil oder skoraj podrl!

Predno se je tako sramotno — a seve nestrokovnjaško in ne po predpisih prekobiljeni debeluh pobral in si opomogel od presenečenja, je ploskala večina Hrvatov; manjšina je žvižgala ter vpila, da je zmagovalec nešolan divjak, ki spada na pašnik, ne pa na javni oder. Najbolj je seve rohnal g. Majer, krilil z rokami in vpil, da z ameriški bizoni še doslej ni imel posla in taka borba je za hlev in prerijo, ne za mesto!

Pivlakovičeva zmaga je bila prepvita kot neveljavna; Majer je bil pripravljen za nadaljni spoprijem, ako ga položi nasprotnik tako na tla, da se bo dotaknil z obema plečama deske na odru.

Nemščine zmožen mesar je stopil na oder in pojasnil Juraju, kaj da še hoče od njega vampež širokoustni. Naj le sprejme še ta pogoj, da bo zmaga priznana in za Nemca tem bolj porazna ter sramotna.

Pivlakovič je bil takoj pripravljen na ponovno borbo in tudi g. Majer se ni

kakor ni smel osmešiti z umikom. Ker Jura kot nerokoborec ni poznal vseh umikov, prijemov, pritiskov itd., je bilo vpricho vsega občinstva sklenjeno z udarom v roko, da je zmagovalec taisti, ki kakorkoli položi nasprotnika tako na tla po dolgem, da bosta obe pleči poljubili deske.

Pa sta se sprijela oba junaka kakor dva pastirja na paši. Tokrat je prišla do veljave moč in ne kako spretno izbegavanje in naskakovanje od strani. Mišice obeh borcev so nabrekle do razpoka. Majerju so kmalu izstopile oči vsled napora, ker se Hrvat le ni pustil ušibiti kakor kak fižolov kol. Majer je pritiskal z obema rokama, sopel liki kovaški meh, ni pa mogel priviti na-se žrtve niti za centimeter. Še en pritisk z vso silo, Nemec je postal plav v obraz, popustil v pritisku vsled nedostatka sape za sekundo in že je bil zopet visoko v zraku, pa že tudi na tleh in tako kakor je sam predpisal, le predvidel ni posledic. Priletel je z vso silo ter težo po deskah, da je bobnilo kakor grom, in je tudi obležal na celem hrbtu z obema plečama vred s polomljenimi rebri in na prsih mu je klečal zmagovalec — Juraj Pivlakovič nekod iz Zagorja, ki se je poskušal prvič v rokoborbi s svetovnim mojstrom. Kri je privrela premagancu iz ust, začelo mu je grgrati po grlu in občinstva se je oprilj strah.

Vsi krepkejši so bili za Hrvata in njegovo zmago; mlajši svet je tulil na marš in v luknjo s surovino, ki je ubila v metežu nasprotnika! Juraj Pivlakovič je gledal z odra kakor nekdo nova vrata in res ni znal, pri čem da je sedaj v drugič. Doma na selu in na gmajni je že polomil pri metanju marsikateremu poštemu fantu rebra ali kak ud, a se ni nikdo razburjal radi tega. Nemec je izkupil, kar je sam zahteval in sedaj bi naj bil on ubijalec?

Ravnatelj cirkusa je priskočil na pomoč z osobjem nezavestnemu g. Majerju, ki se je kmalu zavedel, izpljuval kri, le hoditi ni mogel radi par zrahljanih reber. Sedaj pač sedaj, debeluh se bo kmalu izlizal, naprej izzival in se širokoustil, je zaploškalo občinstvo Hrvatov, ki je tirjal obljubljeno nagrado 5000 kron od ravnatelja. Polizani dedec v fraku je pomolel Juraju mesto denarja figo pod nos! Ni še skril roke v žepu, že je dotil tako okoli ušes, da je poljubil oder in se dri na pomoč, kakor bi ga deval živega iz kože. Cirkuski ljudje so se zakadili od vseh strani v Hrvata, ki je zagrabil prvega za vrat ter noge in otepel z njim vsakega, ki se mu je drznil približati.

Naenkrat je bil pretep v polnem razmahu na odru in med občinstvom. Mesarji so lopali po vseh, ki so nasto-

pali s klici proti tovarišu zmagovalcu.

Par policajev se je približalo Hrvat, ki je že bil toliko razljuten, da ni poznal več redarja od sovražnika. Stražniki so sfrčali z odra, kakor bi razpihal perje, a že so bili tu v Indijance preoblečeni Čehi iz cirkusa, ki so se lotili podivjanega z ameriškim lasom. Edino z lasom (zanjko) so mu prišli do živega, da so mu spodnesli z združenimi močmi noge, ga zvezali in predali straži, ki je terjala samo krivca Hrvata, za vse drugo jej ni bilo mar. Ukrotitev Pivlakoviča z lasom in odstranitev z odra sta se odigrali s pomočjo deseterih in deseterih rok s tako naglico, da je s posamezniki obračunajoči mesarji niti prav opazili niso. Zagorca so odnesli in odvedli v zapor; na glaziji je bil tepen ali je moral pobegniti vsakdo, ki ni bil za zmagovalca in proti mesarjem. Pretep in pobeg sta postala splošna. Še le tuljenje divjih zveri je iztreznilo pretepače, da so ostavili eden za drugim bojišče, saj na zadnje ne nosi rad odgovornosti pred oblastjo še tako neustrašen junak.

Drugi dan za to rabuko je moral cirkus Weitzmann pohrati šila in kopita ter odpotovati, sicer bi bil doživel še kaj hujšega nego so bila polomljena rebra svetovnega mojstra v rokoborbi. Od Majerja obljubljene nagrade ravnatelj ni izplačal z izgovorom na pohabljenega rokoborca, ki se je udal pogojem, ki nikakor niso odgovarjali rokobornim mednarodnim predpisom.

Bodi še omenjeno, da Juraju Pivlakoviču niso odrekli samo nagrade za zmago, še dva meseca je presedel v zaporu, ker je osuval policaje, ki so ga pozvali k miru in redu.

Hrvat se je med štirimi stenami umiril, postal krotek in je vdano odsedel, kar so mu bili prisodili po njegovem skromnem prepričanju povsem po krivici.

Ko je prestopil prag okrožnega sodišča v Celju kot zopet svoboden sin majke Hrvatske, ga je sprejela na ulici godba na pleh, cel špalir mesarjev in množice drugega občinstva. Banda je udarila v marš, zmagovalec nad širokoustnim Nemcem je moral na sredino špalirja in tako je šlo med živijo in slava klici po vseh glavnih ulicah tedaj zagrizeno nemškutarskega Celja. Niti eden stražnik se ni obregnil ob obhod, ki je končal v oštariji z veliko veselico, na kateri je podarila celjska mesarska zadruha Juraju Pivlakoviču diplomu častnega članstva in 500 kron nagrade in odškodnine za zapor, katerega je prebil kot mučenik za očiščenje in dvig od svetovnega mojstra Majerja v prah teptane — mesarske moči in časti!

Vesele in blagoslovljene
božične praznike

želita cenj. naročnikom
ter čitateljem

uredništvo in uprava „Slovenskega gospodarja“!

Božič naših malčkov.

Poštenost najde plačilo.

(Črtica iz zimske dobe.)

Vrtičev Miha je res vedel, kaj se pravi biti reven. Pred leti mu je bil oče umrl. Zasulo ga je v jami, kjer je kopal pesek. Dokler je živel oče, je še nekako šlo, mati in Mihec sta bila obvarovana vsaj najhujšega, gladu. Potem pa je postal glad dnevni gost v revni bajtici. Mihec je začel hoditi v šolo in je začel obenem premišljevali, zakaj je dal ljubi Bog nekaterim otrokom vse, kar so si pozeleli, nanj pa je čisto pozabil. Mati ni vedela, kako bi utešila sinčkovo radovednost v tem oziru. Tolažila ga je pač, kakor je mogla. Delala je od ranega jutra do poznega večera in kljub temu so prišli dnevi, ko res ni bilo kaj dati v lonec.

Čula je, da je neka soseda šla v mesto in da je tam več prilike za kak zaslužek. Take in slične novice so premotile tudi njo in lepega dne je sklenila, da bo prodala tisto malo, kar ji je bilo še ostalo in se bo z Mihcem preselila v mesto — za srečo. Sicer ona ni mislila na drugo srečo kakor da bi mogla zaslužiti toliko, da bi s sinčkom živela, ne v razkošju, ne, tako daleč njene želje niso šle, pač pa v božjem miru, stran od najhujših skrbi za vsakdanje jelo. Svojo namero je izvršila. Mihec ni rekel nič, ni prav vedel, ali bi se veselil, ali žaloval. Sicer pa bi mu tudi nič ne bilo koristilo, če tudi ne bi bil hotel iti v mesto. Mati je bila sklenila tako in tako je potem moralo biti tudi za Mihca.

V mestu je mati našla malo podstrešno sobico in potem je šla gledat, kje bi se zanjo kaj našlo. Uvidela je kmalu, da tako lahko ne bo šlo. Povsod, kjer je potrkala, so že imeli koga za postrežbo, za perico, za druga dela, za katera se je revna žena ponujala. Vsa obupana se je vračala domov, kjer jo je čakal Mihec in je hotel samo vedeti, če bo kaj za pod zob. Mihcu je začelo v mestu ugajati. V šoli mu ni bilo prehudo, učitelj ga je imel rad, ker je bil miren in poslušen. Rad ga je kaj vprašal in po njegovem posredovanju je dobil Mihec v šoli kmalu več častnih služb. Smel je tablo brisati, nosil je k upravitelju, če

mu je učitelj imel kaj poslati ali sporočiti, da, некоč je šel celo pred poukom za učitelja v trgovino po neko knjigo, ki jo je bil učitelj tam pozabil.

Od te strani torej mestno življenje niti ni bilo najslabše, če bi le bila mati dobila kje kako stalno službo. Tako je včasih tu in tam dobila malo dela, da je prebila še kolikor toliko s tem in z malenkostno vsoto, katero je bila prinesla iz vasi kot izkupiček za svoje stvari.

Prišel pa je hud gost, namreč zima. Vedno težje je bilo za delo. Vse polno brezposelnih ljudi, mladih in močnih, je iskalo opravila in take ljudi je vsakdo, ki je imel zanje kaj posla, rajši vzel kakor pa že starejšo ženo, ki je vrh tega takoj preplašeno odšla, če ji na prvo njeno ponižno prošnjo niso hoteli takoj ugoditi. Tako je nastopila zima in poleg mraza se je polagoma prikazal materi že znani gost — glad. Mihec tega kar ni mogel razumeti. Da bi v tem velikem mestu ne bilo dovolj kruha še tudi za mater in zanj! Kako je to mogoče, ko so bile vendar vse izložbe polne najboljših stvari! Žalostno je hodil v šolo in ves premrl mrazu se je zopet vrnil po šoli domov, kjer je večkrat čakala namesto kosila — materina solza, ki mu je pekla na duši, pa si ni mogel pomagati.

Nekega dne, ko je bilo prav hudo, mati že par dni ni mogla zaslužiti nikjer nič, je poklical učitelj po šoli Mihca, pa mu je rekel:

»Mihec, skoči tja k urarju v Glavni ulici. Dal sem si popraviti naočnike in sedaj boš tam plačal 22 Din. Tu imaš stotak, pa pazi, da mi nič ne izgubiš. Jaz te bom tu počakal, ker imam še delo v 5. razredu. Pridi kar tja!«

Mihec je odšel v trgovino, povedal je, kaj hoče in je položil na mizo stotak. Gospa je bila sama v trgovini, vzela je denar in je Mihcu naštela, kar je moral dobiti nazaj. Potem se je obrnila do drugega dela. Mihec je denar pobiral z mize in je pri tem videl, da mu je dala gospa 10 Din preveč. Nekaj mu je reklo v srcu, naj denar vzame in ga nese materi. Vest pa mu je očitala, da bi bila to tatvina,

ker se je gospa le zmotila. Malo je okleval, vest pa je le bila močnejša, čeprav mu je izkušnjavec pravil, da bi bilo tistih 10 Din doma tako treba in da je to za bogato trgovko malenkost. Premagal se je, dvignil je roko z denarjem, ki ga je dobil preveč. Gospa se je obrnila in je rekla:

»Kaj pa še hočeš? Ali sem ti dala premalo?«

»Ne, 10 Din je preveč.«

Gospa je pristopila in je denar preštela. Začudeno je pogledala revno oblečenega dečka, ki se mu je beda poznala na obrazu. Ker baš ni bilo nikakega kupca v trgovini, ga je začela izpraševati in kmalu je doznala vso žalostno povest Mihca in njegove matere. Veliko usmiljenje jo je prevzelo. Rekla je dečku:

»Pošlji mi danes zvečer mater sem! Tehle 10 Din pa si pridrži. Reven si sicer, a pošten.«

Mihec ni vedel, kam bi prejel tekel, ali v šolo, ali domov. Da ne bi učitelj čakal, mu je prejel izročil denar, potem pa je hitel domov. Denar je dal materi, ki se je podala h gospe in je obljubila kupiti na povratku tudi kruha.

Gospa je materi povedala, da jo je ganilo Mihčevo poštenje in da je sklenila po svojih močeh obema pomagati. Od tega dne je Mihčeva mati stalno pomagala v kuhinji bogate trgovke, dobila je za svoje delo primerno plačilo, pa v kuhinji je tudi vedno kaj ostalo, tako da je Mihec videl zdaj tudi kaj boljšega na mizi. Zdaj je bil popolnoma zadovoljen z mestom in se niti ni zavedal, da si je boljše življenje pridobil samo s — poštenjem.

Božični pregovori:

1. Posebno o božičnem času se spomni revežev!
2. Ne pozabi niti na živali po zimi!
3. Če imaš tudi malo, daruj od tega takim, ki imajo še manj!
4. Mnogokrat je lep dar tudi samo že lepa beseda!
5. Zahvaljuj za vsako malenkost, ki jo dobiš, ker je mnogo takih, ki nimajo in ne dobe prav nič.
6. Po možnosti stori vsak dan kako dobro delo. Veselilo bo tebe samega in onega, ki mu dobroto izkažeš.